

# HISTORIA

## PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA

### 1. *Ocenie podlegają następujące formy aktywności i pracy ucznia*

- prace klasowe (sprawdziany) – całogodzinne, obejmujące wiadomości i umiejętności dotyczące określonego działu
- kartkówki – trwające ok. 15 minut z materiału bieżącego obejmujące zakres do trzech ostatnich lekcji, najczęściej zapowiadane przez nauczyciela
- wypowiedzi, odpowiedzi ustne uczniów – obejmujące materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji
- aktywność uczniów na lekcji – oceniana poprzez „+” (każde 5 „+” w zestawieniu śródrocznym lub końcoworocznym daje ocenę bardzo dobrą z aktywności, a każde trzy „-” – ocenę niedostateczną)
- zadania domowe (prace krótko lub długoterminowe)  
ocenianie prac może nastąpić natychmiast po upływie terminu ich realizacji lub podczas kontroli zeszytów/ zeszytów ćwiczeń)
- referaty, prezentacje, projekty
- karty pracy - wykonywane na lekcji lub zadane jako praca domowa
- praca w grupach
- przygotowanie pomocy naukowych, gazetek ściennych, plansz
- analiza źródeł różnego typu
- praca z mapą historyczną
- twórcze i oryginalne rozwiązywanie problemów
- udział w konkursach, apelach patriotycznych
- zeszyt przedmiotowy oraz zeszyt ćwiczeń- zarówno systematyczność jak i staranność prowadzeni
- lokalizacja czasowo-przestrzenna omawianych wydarzeń (znajomość mapy)
- czytanie ze zrozumieniem
- posługiwanie się podstawowymi pojęciami z zakresu chronologii, obliczanie czasu wydarzeń, długość ich trwania, umieszczanie ich na taśmie czasu

- stosowanie terminologii historycznej i jej rozumienie
- wykazywanie związków przyczynowo- skutkowych, przestrzennych, pomiędzy historią powszechną, ojczytą, regionalną
- łączenie faktów i zjawisk historycznych historii Polski z historią powszechną
- porównywanie epok, koncepcji politycznych, społecznych, gospodarczych i religijnych na przestrzeni dziejów
- analiza oraz ocena zjawisk i faktów historycznych
- zaangażowanie i wkład pracy ucznia

**Uczeń nie musi otrzymać oceny za każde z ww. kryteriów w ciągu jednego semestru/ roku szkolnego.**

### ***1. Harmonogram pisemnych prac klasowych***

- Prace klasowe są zapowiedziane co najmniej tydzień wcześniej
- Zapowiedziany sprawdzian wpisywany jest do dziennika elektronicznego
- Prace klasowe oraz zapowiedziane kartkówki są obowiązkowe
- Zaliczenie sprawdzianu, podczas którego uczeń był nieobecny, następuje w ciągu dwóch tygodni od daty powrotu ucznia do szkoły (termin zaliczenia należy ustalić z nauczycielem)
- Prace klasowe poprzedzane są powtórzeniem
- Jeżeli uczeń ewidentnie unika napisania testu, nauczyciel na prawo sprawdzić jego wiedzę na najbliższej lekcji, na której uczeń jest obecny
- Nauczycielowi przysługuje czas 2 tygodni na sprawdzenie prac pisemnych.

### ***2. Skala procentowa przy ocenie prac klasowych, kartkówek.***

#### **Ocena %**

**niedostateczny 0% - 29%**

**dopuszczający 30% - 49%**

**dostateczny 50% - 74%**

|              |           |
|--------------|-----------|
| dobry        | 75% - 89% |
| bardzo dobry | 90% - 97% |
| celujący     | 98%-100%  |

Kontaktowanie się uczniów między sobą w czasie pisania pracy bądź odpowiedzi oraz spisywanie na sprawdzianie, kartkówce jest jednoznaczne z otrzymaniem oceny niedostatecznej. Wszelkie plagiaty karane są oceną niedostateczną.

### 3. *Możliwość poprawiania ocen*

- Ocena z historii jest wynikiem całosemestralnej/ całorocznej pracy ucznia i nie może być wynikiem jednorazowej odpowiedzi/ sprawdzianu w ramach poprawy oceny, np.: na koniec semestru lub roku szkolnego
- Uczeń ma prawo do jednokrotnej poprawy każdej oceny niedostatecznej lub niepożądanej z prac klasowych i kartkówek (poprawa następuje w ciągu dwóch tygodni od otrzymania ww. oceny ; termin poprawy należy ustalić z nauczycielem)
- Ocena, uzyskana przez ucznia z poprawy pracy klasowej, jest oceną ostateczną, nawet jeśli jest niższa
- Stopień uzyskany podczas poprawy prac pisemnych zostanie wpisany do dziennika lekcyjnego obok pierwszego stopnia (ocena z poprawy ma taką samą wagę jak ocena poprawiana)
- Ustalona przez nauczyciela ocena na koniec roku szkolnego może być zmieniona tylko zgodnie z zasadami określonymi w Statucie Szkoły

### 4. *Inne*

- **Uczeń ma prawo do** nieprzygotowania do lekcji – 3 razy w semestrze;  
(o nieprzygotowaniu uczeń informuje nauczyciela na początku lekcji, podczas sprawdzania obecności; po wykorzystaniu limitu uczeń za każde **np** otrzyma ocenę niedostateczną)
- **Uczeń ma obowiązek prowadzić zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń, które są do wglądu nauczyciela**
- *Jeżeli uczeń był nieobecny na lekcji ma obowiązek uzupełnić zaległe notatki i prace domowe w zeszycie przedmiotowym i zeszycie ćwiczeń*
- Dla uczniów o szczególnych wymaganiach edukacyjnych przewidziany jest tryb pracy zgodny z opinią i zaleceniami PPP

#### **5. Zasady wglądu uczniów i rodziców/prawnych opiekunów w pisemne prace kontrolne**

- Poprawione i ocenione prace nauczyciel pokazuje, do wglądu, uczniowi pod koniec lekcji
- Pisemne prace uczniów mogą zostać udostępnione rodzicom zgodnie z zasadami zapisanymi w Statucie Szkoły
- Prace uczniów są przechowywane do końca danego roku szkolnego

#### **6. Sposoby informowania uczniów i rodziców/opiekunów prawnych o ocenach**

- Wszystkie oceny są jawne zarówno dla ucznia jak i jego rodzica /prawnego opiekuna
- Uczniowie uzyskują informację na temat postępów w nauce poprzez:

- omawianie wszystkich sprawdzianów i kartkówek oraz wybranych prac domowych
- komentarze w formie ustnej
- informację o zasadach oceniania z historii na początku roku szkolnego

- Rodzic/ opiekun prawny uzyskuje informacje na temat postępów dziecka w nauce historii poprzez:

- rozmowy indywidualne z nauczycielem historii
- korespondencję poprzez dziennik elektroniczny

**Wymagania edukacyjne z historii w zakresie wiadomości i umiejętności w poszczególnej klasie są – do wglądu - u nauczyciela przedmiotu oraz stanowią załączniki do niniejszego dokumentu. klasa 4 – załącznik nr 1**

klasa 5 – załącznik nr 2

klasa 6 – załącznik nr 3

klasa 7 – załącznik nr 4

klasa 8 – załącznik nr 5

## WYMAGANIA OGÓLNE

(wyciąg z Podstawy Programowej - HISTORIA - KLASY IV - VIII)

### Cele wychowawcze i rozwojowe

Poznanie ważnych wydarzeń z dziejów narodu polskiego, zwłaszcza przez dokonania wybitnych postaci historycznych; zapoznanie z symbolami narodowymi, państwowymi i religijnymi; wyjaśnienie ich znaczenia oraz kształtowanie szacunku wobec nich.

Rozbudzanie poczucia miłości do Ojczyzny poprzez szacunek i przywiązanie do tradycji i historii własnego narodu oraz jego osiągnięć, kultury oraz języka ojczystego.

Kształtowanie więzi z krajem ojczystym, świadomości obywatelskiej, postawy szacunku i odpowiedzialności za własne państwo, utrwalanie poczucia godności i dumy narodowej.

Budowanie szacunku dla innych ludzi oraz dokonań innych narodów. Rozbudzanie zainteresowań własną przeszłością, swojej rodziny oraz historią lokalną i regionalną. Kształtowanie zrozumienia dla takich wartości jak: prawda, dobro, sprawiedliwość, piękno oraz rozwijanie wrażliwości moralnej i estetycznej.

Rozwijanie wyobraźni historycznej.

Kształtowanie zdolności humanistycznych, sprawności językowej, umiejętności samodzielnego poszukiwania wiedzy i korzystania z różnorodnych źródeł informacji, formułowania i wypowiadania własnych opinii.

### Cele kształcenia – wymagania ogólne

#### **I Chronologia historyczna.**

Uczeń odróżnia przeszłość, teraźniejszość i przyszłość; posługuje się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e., okres n.e., tysiąclecie, wiek, rok; oblicza upływ czasu między wydarzeniami historycznymi; umieszcza procesy, zjawiska i fakty historyczne w czasie oraz porządkuje je i ustala związki przyczynowe i skutkowe; dostrzega zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłość w rozwoju kulturowym.

## **II Analiza i interpretacja historyczna.**

Uczeń krytycznie analizuje informacje uzyskane z różnych źródeł (w tym kartograficznych) próbując samodzielnie wyciągnąć z nich wnioski; lokalizuje w przestrzeni procesy, zjawiska i fakty historyczne wykorzystując mapy i plany w różnych skalach; rozróżnia w narracji historycznej warstwę informacyjną, wyjaśniającą i oceniającą; rozumie i potrafi objaśnić związki przyczynowo-skutkowe analizowanych zjawisk i procesów historycznych; dostrzega potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia procesów zachodzących we współczesności.

## **III Tworzenie narracji historycznej.**

Uczeń konstruuje ciągi narracyjne, wykorzystując zdobyte informacje źródłowe; posługuje się pojęciami historycznymi i potrafi wyjaśnić ich znaczenie; przedstawia argumenty uzasadniające własne stanowisko w odniesieniu do procesów i postaci historycznych; tworzy krótkie i długie wypowiedzi: plan, notatkę, rozprawkę, prezentację.

Poniższe zestawy wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny uwzględnia planowane osiągnięcia ucznia w zakresie wiedzy i umiejętności zawarte w rozkładzie materiału do programu *Wczoraj i dziś*.

Zestawy te to jedynie propozycja. Nauczyciel może wykorzystać przedstawiony podział wymagań w swojej pracy dydaktycznej lub zmodyfikować go tak, by w pełni odpowiadał on specyfice klasy i indywidualnym możliwościom uczniów, z którymi pracuje.

## WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE NA POSZCZEGÓLNE OCENY

źródło: <https://dlanauczyciela.pl>

### Załącznik nr 1.

#### Wymagania edukacyjne z historii dla klasy 4

| Temat lekcji                      | Wymagania na poszczególne oceny                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                              | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | dobra                                                                                                                                                                                                                                                      | bardzo dobra                                                                                                                                                       | celująca                                                                                                                                                                                           |
| 1. Historia – nauka o przeszłości | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, legenda, baśń</i>;</li> <li>– rozróżnia przeszłość od współczesności;</li> <li>– potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>archeologia, źródła historyczne</i>;</li> <li>– rozróżnia pracę historyków i archeologów;</li> <li>– potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych;</li> <li>– wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki;</li> <li>– dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje różne przykłady materialnych źródeł pisanych i niepisanych.</li> </ul>                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów.</li> </ul>                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie;</li> <li>– ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych.</li> </ul> |
| 2. Historia wokół nas             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, patriotyzm</i>;</li> <li>– podaje przykłady pamiątek rodzinnych.</li> </ul>                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>ród, drzewo genealogiczne</i>;</li> <li>– przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny;</li> <li>– podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych.</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>tradycja</i>;</li> <li>– podaje przykłady regionalnych tradycji.</li> </ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>„mała ojczyzna”</i>;</li> <li>– tworzy przewodnik po własnej miejscowości.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu.</li> </ul>                                                                                                   |
| 3. Mieszkamy w Polsce             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem <i>symbole narodowe</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice.</li> </ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>naród</i>;</li> <li>– przedstawia polskie symbole narodowe;</li> <li>– przedstawia najważniejsze święta państwowe;</li> <li>– wskazuje na mapie stolicę państwa.</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>region</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie główne krainy historyczne Polski oraz największe miasta;</li> <li>– przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>Polonia</i>;</li> <li>– podaje przykłady dziedzictwa narodowego Polaków.</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia genezę polskich symboli narodowych;</li> <li>– tworzy przewodnik po własnym regionie.</li> </ul>                                                   |

|                                |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Czas w historii             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych: <i>tyściecie, wiek</i>;</li> <li>– umieszcza daty na osi czasu.</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, okres p.n.e. i n.e</i></li> <li>– zamienia cyfry arabskie na rzymskie;</li> <li>– porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>era, epoka historyczna</i>;</li> <li>– podaje cezury czasowe epok historycznych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery;</li> <li>– podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu.</li> </ul>                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje główne epoki historyczne.</li> </ul>                                                                                                                         |
| 5. Obliczanie czasu w historii | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie;</li> <li>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e.;</li> <li>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er.</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– określa początek i koniec wieku;</li> <li>– poprawnie umiejscawia wydarzenia z obu er na osi czasu.</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er.</li> </ul>                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych.</li> </ul>                                                                                                               |
| 6. Czytamy mapę i plan         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mapa, plan</i>;</li> <li>– dostrzega różnice między mapą a planem.</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>legenda, symbol</i>;</li> <li>– objaśnia symbole legendy mapy;</li> <li>– odczytuje z mapy podstawowe informacje.</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest kartografia;</li> <li>– przygotowuje proste plany miejscowe.</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną.</li> </ul>                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej.</li> </ul>                                                                                |
| 1. Mieszko I i chrzest Polski  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>plemie, dynastia</i>;</li> <li>– wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski.</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>Piastowie</i>;</li> <li>– wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”.</li> </ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Słowianie, poganin</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datą 966.</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego;</li> <li>– wyjaśnia okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka;</li> <li>– przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich;</li> <li>– charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego.</li> </ul> |

|                                              |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski   | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cesarz, koronacja, wojowie</i> ;<br>– wie, kto był pierwszym królem Polski.                                          | – poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie, gród, drużyna</i> ;<br>– zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025;<br>– charakteryzuje misję św. Wojciecha.               | – poprawnie posługuje się terminami: <i>biskupstwo, arcybiskupstwo</i> ;<br>– przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego.                                                                                | – zna wydarzenia związane z datami: 1002–1018;<br>– wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego;<br>– wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego. | – ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego.                                               |
| *W średniowiecznym klasztorze                | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>duchowieństwo, zakon, mnich, klasztor</i> ;<br>– opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu. | – podaje przykłady średniowiecznych zakonów;<br>– opisuje życie wewnątrz klasztoru.                                                                                             | – wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich.                                                                                                                         | – poprawnie posługuje się terminami: <i>reguła zakonna, skryptorium</i> ;<br>– charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę.                               | – podaje przykłady współczesnych zakonów chrześcijańskich.                                                                         |
| 3. Polska Kazimierza Wielkiego               | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>uniwersytet, żak</i> ;<br>– wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”.              | – zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370;<br>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> .                                                | – wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego;<br>– wyjaśnia cele założenia oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej;<br>– wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego. | – poprawnie posługuje się terminem <i>uczta u Wierzyńka</i> ;<br>– opisuje zjazd monarchów w Krakowie.                                                                    | – porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego.                                                  |
| *Rycerze i zamki                             | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, fosa, kopia, zamek</i> ;<br>– opisuje wygląd średniowiecznego rycerza i zamku.                               | – poprawnie posługuje się terminami: <i>pasowanie, paż, giermek</i> ;<br>– wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem.                                                  | – poprawnie posługuje się terminami: <i>herb, dziedziniec, zbrojownia, baszta</i> ;<br>– charakteryzuje kodeks rycerski.                                                                                            | – podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie.                                                                                             | – przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalaonych w literaturze i legendach.                                                 |
| 4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>Jagiellonowie</i> ;<br>– charakteryzuje postać <i>Jadwigi i Władysława Jagiełły</i> .                        | – poprawnie posługuje się terminem <i>unia</i> ;<br>– zna wydarzenia związane z datą 1385;<br>– wskazuje na mapie Królestwo Polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego. | – przedstawia okoliczności zawązania unii polsko-litewskiej;<br>– wymienia postanowienia unii w Krewie.                                                                                                             | – opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów.                                                                                   | – poprawnie posługuje się terminem <i>Andegawenowie</i> ;<br>– omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla Polski i Litwy. |
| 5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem     | – charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego.                                                                                                                                  | – zna wydarzenia związane z datą 1410;<br>– wyjaśnia powiedzenie: <i>polegać jak na Zawiszy</i> .                                                                               | – przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim;                                                                                                                                                        | – charakteryzuje postać Ulricha von Jungingena.                                                                                                                           | – przedstawia skutki bitwy pod Grunwaldem oraz postanowienie pokoju toruńskiego.                                                   |

|                                       |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                      |
|---------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
|                                       |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                    | – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem.                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                      |
| 6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>astronomia</i> ;<br>– wie, kim był Mikołaj Kopernik.                                                        | – wyjaśnia powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i> ;                                                                                  | – wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grób;<br>– przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika.                                                    | – poprawnie posługuje się terminem: <i>teoria heliocentryczna</i> ;<br>– przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika;                                                          | – wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół. |
| 1. Jan Zamoyski i złoty wiek Polski   | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>szlachta</i> ;<br>– zna królów Polski: <i>Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta i Stefana Batorego</i> . | – poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman</i> ;<br>– charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego.                            | – poprawnie posługuje się terminem <i>złoty wiek</i> ;<br>– charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa;<br>– wskazuje na mapie Zamość.                                                                                    | – wyjaśnia słowa Zamoyskiego: <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i> ;                                                                                                    | – charakteryzuje Zamość jako przykład miasta renesansowego.                          |
| 2. XVII wiek – stulecie wojen         | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>potop szwedzki</i> ;<br>– wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej.                                       | – wskazuje na mapie sąsiadów Rzeczypospolitej;<br>– zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683;                                             | – poprawnie posługuje się terminem: <i>wojna podjazdowa, odsiecz wiedeńska</i> ;<br>– opisuje wygląd i uzbrojenie husarii;<br>– zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski oraz ich dokonania. | – poprawnie posługuje się terminami: <i>husaria, wielki wezyr</i> ;<br>– przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry;<br>– przedstawia przebieg odsieczy wiedeńskiej. | – wymienia skutki wojen Rzeczypospolitej w XVII w.                                   |
| *Czasy stanisławowskie                | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>obiady czwartkowe, Szkoła Rycerska, kadet</i> .                                                                     | – poprawnie posługuje się terminem <i>mecenas</i> ;<br>– wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października. | – wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego;<br>– wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu”.                                                                                          | – przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania;                                                                                                                  | – wyjaśnia kontrowersje w ocenie panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.  |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zaborcy, powstanie</i>;</li> <li>– wymienia państwa, które dokonały rozbiorów;</li> <li>– przedstawia cel powstania kościuszkowskiego.</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, kosynierzy</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1772, 3 maja 1791 r., 1794, 1795;</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja;</li> <li>– charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki.</li> <li>– opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja;</li> </ul>                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia czym był Uniwersał Połaniecki;</li> <li>– wskazuje na mapie rozbiory Polski;</li> <li>– wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej;</li> </ul> |
| 4. Legiony Polskie i hymn narodowy           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>hymn państwowy</i>;</li> <li>– zna imię i nazwisko autora hymnu państwowego;</li> <li>– zna słowa hymnu Polski.</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>emigracja</i>;</li> <li>– przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datą: 1797;</li> <li>– charakteryzuje postaci gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady.</li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte;</li> <li>– wie, o jakich wydarzeniach mówią słowa Mazurka Dąbrowskiego.</li> </ul>                                         |
| 5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zabór rosyjski, Syberia</i>;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie.</li> </ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>branka, dyktator</i>;</li> <li>– charakteryzuje postać Romualda Traugutta;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864.</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>działalność konspiracyjna</i>;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną.</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>wojna partyzancka</i>;</li> <li>– opisuje charakter, przebieg i skutki powstania styczniowego.</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego powstań styczniowe upadło.</li> </ul>                                                                                                              |
| 6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat</i>;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji.</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie;</li> <li>– wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla.</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla.</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Nagroda Nobla, Uniwersytet Latający</i>;</li> <li>– wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla.</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej.</li> </ul>                                                                                    |
| 1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>I wojna światowa, II Rzeczpospolita</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie obszar II RP;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>Naczelnik Państwa</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r.</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej;</li> <li>– wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>orleńskie</i>;</li> <li>– wymienia obszary, o które Polacy toczyli walki w latach 1918- 1921 r.</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje przebieg walk o granice II Rzeczypospolitej.</li> </ul>                                                                                                       |

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                   | niepodległości i budowie państwa polskiego.                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| *Bitwa Warszawska                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna wydarzenie związane z datą: 15 sierpnia 1920 r.;</li> <li>– odpowiada, jaki był wynik Bitwy Warszawskiej;</li> <li>– wskazuje na mapie miejsce Bitwy Warszawskiej.</li> </ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>front, komunizm, bolszewicy</i>;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego.</li> </ul>                                     | – omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej.                                                                                                                                                                                                  | – wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką.                                                                                                                                                                           | – poprawnie posługuje się terminem „ <i>cud nad Wisłą</i> ”;<br>– charakteryzuje mit „ <i>cudu nad Wisłą</i> ”.                                                                                                                                                       |
| 2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie Polski Gdynię.</li> </ul>                                                                | – wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”.                                                                                                                                                                                   | – opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego.                                                                                                                                                                     | – charakteryzuje i wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego.                                                                                                                                                                                        | – poprawnie posługuje się terminami: <i>minister, eksport, import</i> .                                                                                                                                                                                               |
| 3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterzy harcerze | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>okupacja</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datą 1 września 1939 r.;</li> <li>– opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Armia Krajowa, Szare Szeregi</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datą 1 sierpnia 1944 r.;</li> <li>– charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, dlaczego wybuchło powstanie warszawskie;</li> <li>– opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem.</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Sowiecki, powstanie warszawskie</i>;</li> <li>– charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego.</li> </ul>                                                          | – przedstawia przebieg powstania warszawskiego.                                                                                                                                                                                                                       |
| 4. „Żołnierze niezlomni”                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: „<i>żołnierze niezlomni</i>”;</li> <li>– opisuje politykę komunistów wobec ludności polskiej.</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: „<i>żołnierze niezlomni</i>”;</li> <li>– rozwija skrót PRL;</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej;</li> <li>– opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich.</li> </ul>                       | – charakteryzuje postaci <i>Witolda Pileckiego</i> i <i>Danuty Siedzikówny</i> .                                                                                                                                                                                     | – wie, kiedy obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”.                                                                                                                                                                                            |
| 5. Jan Paweł II – papież pielgrzym         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>papież</i>;</li> <li>– wie, kim był Karol Wojtyła;</li> <li>– podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła.</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>papież, teologia, pielgrzymka</i>;</li> <li>– wymienia nazwy kontynentów, które odwiedził Jan Paweł II.</li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu;</li> <li>– charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla chrześcijan.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>;</li> <li>– wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe, kardynał, pontyfikat</i>;</li> <li>– wie, dlaczego Stefan Wyszyński nazywany jest Prymasem Tysiąclecia;</li> <li>– charakteryzuje krótką biografię Jana Pawła II.</li> </ul> |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                          |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6. „Solidarność” i jej bohaterowie | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja, strajk, solidarność, związek zawodowy</i>;</li> <li>– wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych;</li> <li>– opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność”.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989;</li> <li>– zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę i Annę Walentynowicz.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>stan wojenny, Okrągły Stół</i>;</li> <li>– wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego;</li> <li>– wyjaśnia skutki rozmów Okrągłego Stołu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską.</li> </ul> |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Załącznik nr 2.

### Wymagania edukacyjne z historii dla klasy 5

| Temat lekcji                   | Wymagania na poszczególne oceny                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | dobra                                                                                                                                                                                                                                                                      | bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                            | celująca                                                                                                                                                                                                                             |
| 1. Życie pierwszych ludzi      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>koczowniczy i osiadły tryb życia, pięściak</i></li> <li>– opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym</li> <li>– potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i></li> <li>– przedstawia, skąd wywodzą się praludzie</li> <li>– opisuje życie ludzi pierwotnych</li> <li>– charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza</li> <li>– wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności wskrzeszania ognia przez człowieka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna</li> <li>– przedstawia dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza</li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia</li> <li>– wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej</li> <li>– wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcie ewolucji</li> <li>– charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka</li> <li>– porównuje poziom cywilizacyjny ludzi w różnych epokach</li> </ul>                                |
| 2. Miasta- państwa Mezopotamii | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cywilizacja, kanał nawadniający, kodeks</i></li> <li>– wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka</li> <li>– wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii</li> <li>– wyjaśnia zasadę <i>oko za oko, ząb za ząb</i></li> </ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki</i></li> <li>– samodzielnie wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon</li> <li>– wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji</li> <li>– charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii</li> <li>– wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym</li> <li>– tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa</li> </ul>                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii</li> <li>– wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii</li> </ul> |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. W Egipcie faraonów         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>piramida, faraon</i></li> <li>– wskazuje na mapie: Egipt oraz Nil</li> <li>– opisuje wygląd piramid</li> <li>– porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego</li> </ul>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag</i></li> <li>– wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej</li> <li>– opisuje zakres władzy faraona</li> </ul>                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej</li> <li>– przedstawia strukturę społeczną Egiptu</li> <li>– podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny</li> <li>– opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje etapy pochówku faraonów</li> <li>– charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Neferetiti), piramidy w Gizie, świątynia Abu Simbel</li> </ul> |
| 4. W starożytnym Izraelu      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Tora, Żydzi, Dekalog</i></li> <li>– wyjaśnia, o czym opowiada Biblia</li> <li>– wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska</i></li> <li>– wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę</li> <li>– wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje główne etapy historii Izraelitów</li> <li>– charakteryzuje judaizm</li> <li>– porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela</li> </ul>                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje dokonania najważniejszych przywódców religijnych i politycznych Izraela (Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon)</li> <li>– wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia terminy: <i>synagoga, rabin</i></li> <li>– podaje przykład synagogi we współczesnej Polsce</li> </ul>                                                                                                                  |
| 5. Cywilizacje Indii i Chin   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Wielki Mur Chiński</i></li> <li>– wskazuje na mapie: Indie, Chiny</li> <li>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego jedwab i porcelana były towarami poszukiwanymi na Zachodzie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak</i></li> <li>– wymienia osiągnięcia cywilizacji doliny Indusu</li> <li>– wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej</li> <li>– wyjaśnia, kiedy narodziło się cesarstwo chińskie</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje system kastowy w Indiach</li> <li>– charakteryzuje wierzenia hinduistyczne</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje rolę Jedwabnego Szlaku w kontaktach między Wschodem a Zachodem</li> <li>– przedstawia terakotową armię jako zabytek kultury chińskiej</li> <li>– wymienia i wskazuje na mapie: rzeki: Indus, Huang He, Jangcy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje buddyzm</li> <li>– opowiada o filozofii Konfucjusza</li> </ul>                                                                                                                                                   |
| 6. Od hieroglifów do alfabetu | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>pismo obrazkowe, hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne</i></li> <li>– wyjaśnia, do czego służy pismo</li> <li>– charakteryzuje polskie pismo jako przykład pisma alfabetycznego</li> </ul>                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i></li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka</li> </ul>                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń</li> <li>– przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe</li> <li>– przedstawia genezę współczesnego pisma polskiego</li> <li>– wyjaśnia, jakie były</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny</li> <li>– opowiada o przykładach alternatywnych języków</li> </ul>                                                  |

|                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne</li> <li>– wyjaśnia związek między wynalezieniem pisma a historią i prehistorią</li> <li>– omawia przyczyny wynalezienia pisma</li> </ul>                                                                                                                                                              | – wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego                                                                                                                                                                                    | umownych (alfabet Morse’a, język migowy)                                                                                                                             |
| * Tajemnice sprzed wieków – Jak odczytano pismo Egipcjan? | – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego po wielu stuleciach ludzie nie potrafili odczytać hieroglifów                                                                                                                                      | – wyjaśnia, na czym polegały trudności w odczytaniu hieroglifów                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | – charakteryzuje i przedstawia znaczenie Kamienia z Rosetty<br>– wyjaśnia, jak udało się odczytać hieroglify                                                                                                                                                                                                                                                                                           | – przedstawia postać oraz dokonania Jeana F. Champolliona                                                                                                                                                                      | – wyjaśnia, jaki był wpływ wyprawy Napoleona do Egiptu oraz odczytania hieroglifów na pojawienie się egiptologii                                                     |
| 1. Demokratyczne Ateny                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>demokracja, zgromadzenie ludowe</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i></li> <li>– wskazuje na mapie: Grecję, Ateny</li> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>demokracja</i> i charakteryzuje demokrację ateńską</li> </ul>                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis)</li> <li>– wyjaśnia, kim był Perykles</li> <li>– opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach</li> </ul>                                                                                                                                       | – wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną                                                                                                                             | – wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego                                                                           |
| *2. Sparta i wojny z Persami                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>danina, sojusz</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>danina, sojusz, hoplita, falanga</i></li> <li>– przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Spartan uważano za najlepszych wojowników greckich</li> <li>– wskazuje na mapie: Spartę, Persję</li> <li>– wyjaśnia, kim byli Dariusz, Kserkses i Leonidas</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty</li> <li>– posługuje się wyrażeniami: <i>spartańskie warunki, mówić lakonicznie</i></li> <li>– wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich</li> <li>– wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy</li> <li>– wyjaśnia genezę biegów maratońskich</li> <li>– tłumaczy znaczenie zwrotu: <i>wrócić z tarczą lub na tarczy</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje ustroje Aten i Sparty</li> <li>– opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidas</li> </ul> |

|                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Bogowie i mity                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mity, heros</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich</li> </ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, koń trojański</i></li> <li>– przedstawia wierzenia starożytnych Greków</li> <li>– wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję</li> <li>– wyjaśnia, kim był Homer</li> </ul>                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali</li> <li>– omawia różne mity greckie</li> <li>– przedstawia treść <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i></li> <li>– wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: <i>koń trojański</i></li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków</li> <li>– omawia znaczenie wyroczni w życiu starożytnych Greków</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne): <i>objęcia Morfeusza, stajnia Augiasza, syzyfowa praca, męki Tantara, nić Ariadny</i></li> <li>– opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi</li> </ul> |
| 4. Kultura starożytnej Grecji                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, igrzyska, olimpiada, stadion</i></li> <li>– opisuje rolę sportu w codziennym życiu</li> <li>– przy pomocy nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i></li> <li>– wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji</li> <li>– opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje charakter i cele antycznego teatru</li> <li>– przedstawia dokonania nauki greckiej</li> <li>– objaśnia, czym jest filozofia, i przedstawia jej najwybitniejszych przedstawicieli</li> <li>– wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles</li> <li>– zaznacza na osi czasu datę: 776 r. p.n.e.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich</li> <li>– porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje rolę kultury w życiu społecznym</li> <li>– przybliża postać i dokonania Archimedesesa</li> <li>– podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę</li> </ul>                                         |
| *5. Imperium Aleksandra Wielkiego                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>imperium</i></li> <li>– uzasadnia, dlaczego Aleksandra nazwano „Wielkim”</li> <li>– określa, na jakim obszarze toczyły się opisywane wydarzenia</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>imperium, węzeł gordyjski, hellenizacja</i></li> <li>– wskazuje na mapie: Macedonię, Persję, Indie i Aleksandrię w Egipcie</li> <li>– opisuje przebieg kampanii perskiej Aleksandra Macedońskiego</li> <li>– opisuje dokonania Filipa II i Aleksandra Macedońskiego (Wielkiego)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia charakter kultury hellenistycznej</li> <li>– przedstawia skutki podbojów Aleksandra</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 333 r. p.n.e., 331 r. p.n.e.</li> <li>– posługuje się terminami: <i>falanga macedońska, kultura hellenistyczna</i></li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia znaczenie Biblioteki Aleksandryjskiej</li> <li>– charakteryzuje sposób walki wojsk Aleksandra Macedońskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia siedem cudów świata</li> <li>– wymienia państwa, które leżą dziś na terenach podbitych przez Aleksandra Wielkiego</li> </ul>                                                                                                              |
| * Tajemnice sprzed wieków – Jak wyglądała latarnia morska na Faros? | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego w przeszłości ludzie mieli problem ze wznoszeniem wysokich budowli</li> </ul>                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia, w jaki sposób działała latarnia w starożytności</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje losy latarni na Faros</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje siedem cudów świata</li> </ul>                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia inny wybrany obiekt z listy siedmiu cudów świata starożytnego</li> </ul>                                                                                                                                                                       |
| 1. Ustrój starożytnego Rzymu                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dyktator, cesarz</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie,</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                      |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie: Rzym</li> <li>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca</li> </ul>                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li><i>pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz</i></li> <li>– przedstawia legendarne początki Rzymu</li> <li>– wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński</li> <li>– omawia dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta</li> </ul>                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich</li> <li>– opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e., 44 r. p.n.e.</li> </ul>                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li><i>republika</i> przez Rzymian i współcześnie</li> <li>– przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski</li> </ul>                                                           |
| 2. Imperium Rzymskie              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>provincia, legiony, plemiona barbarzyńskie, wielka wędrówka ludów</i></li> <li>– przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty</li> </ul>                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>provincia, legiony, romanizacja, plemiona barbarzyńskie, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i></li> <li>– wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego</li> <li>– wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego w II w. n.e., Konstantynopol</li> <li>– omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie</li> <li>– opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e.</li> <li>– zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego</li> </ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium</li> <li>– wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia postać Hannibala i wojny punickie</li> <li>– pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie</li> <li>– przybliży postaci wodzów barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera</li> </ul> |
| 3. Życie w Wiecznym Mieście       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu</li> <li>– omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i></li> <li>– wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały</li> <li>– charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem</li> <li>– opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum</li> <li>– wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw</li> </ul>                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: <i>chleba i igrzysk!</i></li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia pozostałości Pompejów i Herkulanum jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności</li> </ul>                                                                                    |
| 4. Dokonania starożytnych Rzymian | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks</i></li> </ul>                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana</i></li> <li>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i></li> </ul>                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów</li> <li>– omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej</li> <li>– wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu</li> <li>– omawia dokonania Wergiliusza i Horacego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa</li> </ul>                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie</li> <li>– ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź</li> </ul>                        |

|                                               |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5. Początki chrześcijaństwa                   | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>apostołowie, Jezus z Nazaretu, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament</i>                                              | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i><br>– charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa<br>– wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan<br>– omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra, świętego Pawła z Tarsu i Konstantyna Wielkiego | – wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu<br>– wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa<br>– wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa<br>– zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e.                                                                                                              | – opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie<br>– wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem                                                                                                                                             | – przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona)                                                                                                                                    |
| * Tajemnice sprzed wieków – Bursztynowy szlak | – wskazuje na mapie: przebieg bursztynowego szlaku (Pruszcz Gdański, Kalisz, Brama Morawska)<br>– wyjaśnia, czym jest bursztyn i do czego się go stosuje                               | – wyjaśnia, dlaczego bursztyn był ceniony przez Rzymian                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | – wyjaśnia rolę szlaków handlowych                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | – podaje argumenty za twierdzeniem i przeciw niemu, że miasto Kalisz istniało w starożytności                                                                                                                                                      | – opisuje, jakie ludy żyły na ziemiach polskich w okresie funkcjonowania bursztynowego szlaku                                                                                                            |
| 1. Bizancjum w czasach świetności             | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>ikona, freski, mozaika</i>                                                                                                       | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika</i><br>– wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego<br>– tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem<br>– wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>bizantyjski przepych</i>                                                            | – wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa zachodniorzymskiego oraz wschodniorzymskiego<br>– charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce<br>– podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego<br>– zaznacza na osi czasu datę upadku Konstantynopola – 1453 r.<br>– zna postać Justyniana I Wielkiego<br>– omawia dokonania Justyniana I Wielkiego | – wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola<br>– uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką<br>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa ma kodyfikacja praw | – wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią<br>– opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów                          |
| 2. Arabowie i początki islamu                 | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>oaza, islam, Allah, Koran, meczet</i><br>– przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem | – poprawnie posługuje się terminami: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i><br>– omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów                                                                                                                                              | – przedstawia postać i działalność Mahometa<br>– omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu<br>– charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu                                                                                                                                                                              | – wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem<br>– podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków                                                                                          | – wyjaśnia, jak zmieniło się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie<br>– ocenia potrzebę tolerancji religijnej<br>– wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie |

|                                    |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                     |
|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |                                                                                                                                                                              | – wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności                                                                                                                                                                                                             | – zaznacza na osi czasu datę: 622 r.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                   | postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem                                                                                                                          |
| 3. Nowe państwa w Europie          | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dynastia, cesarstwo, możnowładca</i><br>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki” | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i><br>– wskazuje na mapie: zasięg terytorialny państwa Franków w czasach Karola Wielkiego, Akwizgran i Rzym                               | – wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów<br>– charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego<br>– przedstawia postanowienia traktatu w Verdun oraz jego skutki<br>– zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 843 r., 962 r.<br>– omawia dokonania: Chłodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I | – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej<br>– tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy | – wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”                                                                                                                                                       |
| 4. Konflikt papiestwa z cesarstwem | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>prawosławie, ekskomunika</i>                                                                                           | – poprawnie posługuje się terminami: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i><br>– wyjaśnia konsekwencje ekskomunikacji cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie<br>– przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV | – wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej<br>– wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne<br>– przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w.<br>– przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r.                                                                    | – wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę<br>– omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym                       | – przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego                                                                                                                                           |
| 5. Wyprawy krzyżowe                | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i><br>– opisuje wygląd rycerzy zakonnych                                        | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i><br>– wyjaśnia przyczyny ogłoszenia krucjat<br>– wskazuje na mapie: Ziemię Świętą i trasy wybranych krucjat<br>– omawia skutki pierwszej krucjaty                                                     | – przedstawia zakony templariuszy, joannitów i Krzyżaków oraz ich zadania<br>– opisuje skutki wypraw krzyżowych<br>– przedstawia postać: Urbana II<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1096 r., 1291 r.                                                                                                                                                                        | – omawia okoliczności zlikwidowania zakonu templariuszy                                                                                           | – przedstawia informacje, które z zakonów rycerskich funkcjonują współcześnie i jaka obecnie jest ich rola<br>– ocenia rolę krucjat w kształtowaniu się relacji między chrześcijanami a muzułmanami |

|                                                                         |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                            |                                                                                      |                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| * Tajemnice sprzed wieków – Skarb templariuszy                          | – wyjaśnia, do jakich celów został powołany zakon templariuszy                                                                                                          | – przedstawia genezę bogactwa templariuszy<br>– opisuje mit skarbu templariuszy                                                                                                                                                                                                                 | – przedstawia dzieje templariuszy po upadku Królestwa Jerozolimskiego<br>– opisuje losy ostatniego mistrza zakonu Jakuba de Molay          | – przedstawia legendę o św. Graalu                                                   | – wskazuje posiadłości zakonu na obszarze dzisiejszej Polski                                                                                |
| 1. System feudalny                                                      | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior, wasal, hold lenny, przywilej</i><br>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna | – poprawnie posługuje się terminami: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hold lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i><br>– przedstawia, jak wyglądał hold lenny<br>– wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym | – omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym<br>– opisuje zależność między seniorem a wasalem                          | – wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane                                         | – wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie                                                                             |
| 2. Epoka rycerzy                                                        | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, herb, kopia, ostrogi</i><br>– opisuje uzbrojenie rycerzy                                                  | – poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i><br>– charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego<br>– wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem<br>– opisuje uzbrojenie rycerskie                                                 | – opisuje życie codzienne rycerstwa<br>– przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego<br>– opisuje ceremonię pasowania na rycerza | – przedstawia historię najsłynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa | – przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu                                         |
| * Tajemnice sprzed wieków – Dlaczego rycerze brali udział w turniejach? | – przy pomocy nauczyciela omawia, z jakimi konsekwencjami wiązała się porażka w turnieju                                                                                | – przedstawia, w jaki sposób byli nagradzani zwycięzcy turniejów                                                                                                                                                                                                                                | – wyjaśnia, dlaczego rycerze byli skłonni uczestniczyć w turniejach                                                                        | – opisuje przebieg turniejów rycerskich                                              | – wyjaśnia, dlaczego współczesna młodzież organizuje się w bractwa rycerskie i kultywuje tradycję rycerską; podaje przykład takiego bractwa |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Średniowieczne miasto i wieś | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, ratusz, pług, radło, brona</i></li> <li>– porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, pług, radło, brona</i></li> <li>– opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta</li> <li>– charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast</li> <li>– opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi</li> <li>– przedstawia organy samorządu miejskiego</li> <li>– charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegała trójpolówka</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce</li> <li>– znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie</li> </ul>                                                                                                                                                                                             |
| 4. Kościół w średniowieczu      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, uniwersytet</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację</li> <li>– wyjaśnia, czym zajmowali się kopiaści</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiaści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i></li> <li>– charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu</li> <li>– opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym</li> </ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne</li> <li>– wyjaśnia określenie <i>benedyktyńska praca</i></li> <li>– charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo</li> <li>– porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne</li> <li>– przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze</li> <li>– wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapitułarz</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku</li> <li>– opisuje jeden z klasztorów działających w Polsce, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą, i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia</li> </ul> |
| 5. Sztuka średniowiecza         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>katedra, witraże, miniatura</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce</li> <li>– wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecznej</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>biblia pauperum, katedra, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, luki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i></li> <li>– wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała <i>biblia pauperum</i></li> </ul>                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje styl romański</li> <li>– omawia cechy stylu gotyckiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje styl gotycki i romański</li> <li>– przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju</li> </ul>                                                                                                                                                          |
| 1. Zanim powstała Polska        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wielka wędrówka ludów, plemię</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie</li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie</i></li> <li>– przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich</li> <li>– charakteryzuje wierzenia Słowian</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia najstarsze państwa słowiańskie</li> <li>– wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim</li> </ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów współczesnych</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia pozostałości bytowania ludów przedśłowiańskich na ziemiach polskich</li> <li>– przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa</li> </ul>                                                                             |

|                                        |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                        |                                                                                                                                                                        | – wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | – wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody                                                                                                              |                                                                                                                                                                               | w obrządku greckim lub łacińskim                                                                                                                                                                               |
| 2. Mieszko I i początki Polski         | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>książę, dynastia</i><br>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”                         | – poprawnie posługuje się terminami: <i>książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i><br>– wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski<br>– opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy<br>– zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r.<br>– wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I                                              | – przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I<br>– wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I<br>– opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami                                                   | – uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski                                                           | – omawia dokument <i>Dagome iudex</i> i jego wartość jako źródła historycznego<br>– przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich |
| 3. Polska Bolesława Chrobrego          | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>arcybiskupstwo, koronacja</i><br>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego      | – poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Miłsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja</i><br>– opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów<br>– wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite<br>– omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r. | – przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie<br>– opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami                                                                                  | – wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim<br>– opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski | – wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego                                                                                                                         |
| 4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i><br>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem” | – poprawnie posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i><br>– wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”<br>– wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela<br>– omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela,                                                                                                                                                                                               | – opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego<br>– ocenia postawę Bezpryma<br>– przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego<br>– charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego | – opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego<br>– wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem                                     | – wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego<br>– ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego                                                                        |

|                                                         |                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                         |                                                                                                                                                                                               | Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława<br>– zaznacza na osi czasu datę: 1076 r.                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                |
| 5. Rządy Bolesława Krzywoustego                         | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior i juniorzy, zasada senioratu</i>                                                                                                 | – poprawnie posługuje się terminami: <i>palatyn (wojewoda), testament, zasada senioratu, senior i juniorzy</i><br>– wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego<br>– opisuje postaci: Władysława Hermana, Sieciecha, Bolesława Krzywoustego i Zbigniewa<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1109 r. i 1138 r. | – opisuje rządy Władysława Hermana i rolę Sieciecha w jego państwie<br>– przedstawia przebieg konfliktu między Bolesławem a Zbigniewem<br>– opisuje niemiecki najazd w 1109 r. i obronę Głogowa<br>– przedstawia sukcesy Krzywoustego w walkach z Pomorzanami<br>– omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego | – ocenia postawę Bolesława wobec brata<br>– wyjaśnia zasadę senioratu<br>– wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron | – przedstawia postać Galla Anonima<br>– wyjaśnia znaczenie dostępu państwa do morza<br>– ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu |
| 6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów           | – posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, danina, posługi</i><br>– przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu<br>– opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania | – poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna</i><br>– charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim<br>– omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów                                                                | – przedstawia charakter drużyny książęcej<br>– wyjaśnia powinności ludności względem władcy                                                                                                                                                                                                                            | – wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza                                                                                         | – wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych                                                             |
| * Tajemnice sprzed wieków – Kto spisywał dzieje Polski? | – wymienia nazwy źródeł historycznych dotyczących dziejów państwa polskiego za panowania pierwszych Piastów<br>– tłumaczy konieczność weryfikacji prawdziwości źródeł historycznych           | – przedstawia dokonania postaci: Galla Anonima i Wincentego Kadłubka                                                                                                                                                                                                                                             | – omawia teorie dotyczące pochodzenia Galla Anonima<br>– wymienia przyczyny powstania kronik                                                                                                                                                                                                                           | – określa ramy chronologiczne wydarzeń opisanych w kronikach Galla Anonima i Wincentego Kadłubka                                                | – przedstawia przykład innej średniowiecznej kroniki polskiej                                                                                                  |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Rozbicie dzielnicowe       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi</li> </ul>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka</i></li> <li>– charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego</li> <li>– wskazuje na mapie: podział państwa na różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia dzielnicowego</li> <li>– omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Henryka Pobożnego</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r., 1241 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia</li> <li>– omawia skutki rozbicia dzielnicowego</li> <li>– opisuje kolonizację na ziemiach polskich</li> </ul>                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia historię zakonu krzyżackiego</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię rycerstwu i duchowieństwu</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje sposób walki Mongołów</li> <li>– przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego</li> </ul>                                                                                                                               |
| 2. Zjednoczenie Polski        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i></li> <li>– wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków</li> <li>– omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Wacława II, Władysława Łokietka</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r.</li> </ul>                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II</li> <li>– opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie</li> <li>– przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju</li> <li>– opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki</li> </ul>                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju</li> </ul>                                                                                                                                                                             |
| 3. Czasy Kazimierza Wielkiego | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki”</li> <li>– wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i></li> <li>– wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu</li> <li>– charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa</li> </ul>                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa</li> <li>– tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej</li> <li>– wyjaśnia znaczenie uczty u Wierzyńka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgrami</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów</li> <li>– przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego</li> </ul> |

|                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Unia polsko-litewska                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>unia personalna</i></li> <li>– przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę</li> <li>– przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i></li> <li>– wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej</li> <li>– opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem</li> <li>– wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewo, Horodło, Grunwald, Toruń</li> <li>– opisuje postaci: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Władysława Jagiełły, wielkiego księcia Witolda, Pawła Włodkowica, Ulricha von Jungingena</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę</li> <li>– wymienia postanowienia unii w Krewie</li> <li>– przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu</li> <li>– wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński</li> </ul>                                                                            | – uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj                                                                                  |
| * Tajemnice sprzed wieków – Jaką bitwę namalował Jan Matejko? | – przedstawia, kim był Jan Matejko                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | – wyjaśnia, w jaki sposób Jan Matejko przygotowywał się do namalowania obrazu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | – wyjaśnia, dlaczego podczas II wojny światowej Niemcom zależało na zniszczeniu dzieła                                                                                                                                                                                                                                  | – wymienia cele namalowania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i><br>– omawia nieścisłości w przekazie historycznym obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i>                                                                                                                                                    | – wyjaśnia, jakie warunki powinno spełniać dzieło sztuki, aby można je było traktować jako źródło historyczne<br>– omawia inne dzieło Jana Matejki                                         |
| 5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wojska zaciężne, żold</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela opisuje okoliczności śmierci Władysława Warneńczyka</li> <li>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żold</i></li> <li>– wskazuje na mapie: Węgry, Warnę, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, państwa rządzone przez Jagiellonów w drugiej połowie XV w.</li> <li>– omawia dokonania: Władysława III Warneńczyka, Zbigniewa Oleśnickiego i Kazimierza Jagiellończyka</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 1444 r., 1454 r., 1466 r.</li> </ul>                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej</li> <li>– charakteryzuje rządy Kazimierza Jagiellończyka</li> <li>– opisuje przebieg wojny trzynastoletniej</li> <li>– przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego doszło do zawiazania Związku Pruskiego</li> <li>– porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego</li> <li>– uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki</li> </ul> | – przedstawia Jana Długosza jako historyka i wychowawcę przyszłych królów Polski<br>– wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo |

|                               |                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                       |
|-------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6. Monarchia stanowa w Polsce | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>szlachta, sejm walny, izba poselska, senat</i></p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</i></p> <p>– przedstawia sejm walny oraz jego skład</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r.</p> | <p>– wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce</p> <p>– przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie</p> <p>– wyjaśnia znaczenie konstytucji <i>Nihil novi</i></p> | <p>– przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce</p> <p>– tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową</p> <p>– wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmu walnego: izby poselskiej oraz senatu</p> | <p>– ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niesło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę</p> |
|-------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### Załącznik nr 3.

### Wymagania edukacyjne z historii dla klasy 6

| Temat lekcji                        | Wymagania na poszczególne oceny                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | celująca                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 1. Wielkie odkrycia geograficzne    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Indie, Amerykę</li> <li>– podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab)</li> <li>– wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki</li> <li>– podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy</li> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>karawela</i>, <i>kompas</i></li> <li>– podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia</li> <li>– wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych</li> <li>– wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz)</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>tubylec</i></li> <li>– wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>astrolabium</i></li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka</li> <li>– wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich</li> </ul>                                                                     |
| 2. Skutki odkryć geograficznych     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie)</li> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Stary Świat</i>, <i>Nowy Świat</i></li> <li>– podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>cywilizacje prekolumbijskie</i></li> <li>– wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków</li> <li>– wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki</li> <li>– przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych</li> <li>– wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia</i>, <i>niewolnik</i>, <i>plantacja</i></li> <li>– przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie</li> <li>– tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki</li> <li>– opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>konkwistador</i></li> <li>– opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro)</li> <li>– wskazuje na mapie tereny skolonizowane przez Hiszpanów i Portugalczyków</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych</li> <li>– wymienia na podstawie mapy nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizacje prekolumbijskie</li> </ul> |
| 3. Renesans – narodziny nowej epoki | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zaznacza na osi czasu epokę renesansu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>renesans</i>,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>antykwizm</i>, <i>humanizm</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia wpływ wynaleźenia druku na</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego</li> </ul>                                                                                                                                                                        |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku</li> <li>– wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie– trzy dziedziny jego zainteresowań</li> </ul>                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje czas trwania epoki renesansu</li> <li>– przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: <i>człowiek renesansu</i></li> <li>– opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje epokę renesansu</li> <li>– wyjaśnia nazwę nowej epoki</li> </ul>                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozprzestrzenianie się idei renesansu</li> <li>– przedstawia poglądy humanistów</li> </ul>                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>humanistę i przedstawia jego poglądy</li> <li>– porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni</li> </ul>                                                   |
| 4. Kultura renesansu w Europie      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu,</li> <li>– wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia</li> </ul>                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>mecenat</i></li> <li>– wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł</li> </ul>                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców,</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>fresk</i>, podaje przykład dzieła wykonanego tą techniką</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>attyka</i>, <i>arkada</i>, <i>kopuła</i> do opisu budowli renesansowych</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>perspektywa</i></li> <li>– podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę</li> </ul>                                  |
| 5. Reformacja – czas wielkich zmian | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>odpust</i></li> <li>– wymienia wyznania protestanckie</li> </ul>                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>reformacja</i>, <i>protestanci</i></li> <li>– określa początek reformacji (1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu</li> <li>– wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji</li> <li>– charakteryzuje wyznania protestanckie i podaje ich założycieli</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>pastor</i>, <i>celibat</i>, <i>zbór</i></li> <li>– wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji</li> <li>– opisuje okoliczności powstania anglikanizmu</li> <li>– przedstawia skutki reformacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje poglądy Marcina Lutra</li> <li>– opisuje postanowienia pokoju w Augsburgu (1555 r.) i wyjaśnia zasadę <i>czyj kraj, tego religia</i></li> <li>– przedstawia na mapie podział religijny Europy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwina</li> <li>– wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej</li> </ul>                                        |
| 6. Kontrreformacja                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>sobór</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela przedstawia przyczyny zwołania soboru w Trydencie</li> <li>– wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją</li> <li>– oblicza, jak długo obradował sobór trydencki i zaznacza to na osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kontrreformacja</i>, <i>seminarium duchowne</i></li> <li>– przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontrreformacji</li> <li>– wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów</li> <li>– wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów</li> </ul>                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia postanowienia soboru trydenckiego</li> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>heretyk</i>, <i>inkwizycja</i>, <i>indeks ksiąg zakazanych</i></li> <li>– wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje działalność zakonu jezuitów</li> <li>– przedstawia zasady obowiązujące jezuitów</li> </ul>                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej</li> <li>– podaje datę podpisania pokoju westfalskiego (1648 r.) i jego najważniejsze postanowienia</li> </ul> |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Demokracja szlachecka           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>szlachta, herb, szabla</i></li> <li>– przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach</li> <li>– wymienia zajęcia szlachty</li> <li>– wskazuje na ilustracji postać szlachcica</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota</i></li> <li>– wymienia izby sejmu walnego</li> <li>– przedstawia zróżnicowanie stanu szlacheckiego</li> <li>– wyjaśnia funkcjonowanie zasady <i>liberum veto</i></li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia prawa i obowiązki szlachty,</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>pospolite ruszenie</i></li> <li>– wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> (1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia</li> <li>– przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji <i>Nihil novi</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>sejm walny, sejmiki ziemskie</i></li> <li>– przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym</li> <li>– charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień</li> <li>– przedstawia skład izb sejmu walnego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej</li> <li>– porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski</li> <li>– wyjaśnia, kto sprawował władzę w Rzeczypospolitej</li> </ul> |
| 2. W folwarku szlacheckim          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>folwark, dwór</i></li> <li>– na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego</li> <li>– opisuje zajęcia chłopów i mieszczan</li> </ul>                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>spław wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna</i></li> <li>– przedstawia gospodarczą działalność szlachty</li> <li>– wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą</li> <li>– wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje</li> <li>– wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich</li> <li>– tłumaczy, dlaczego szlachta uchwaliła ustawy antychłopskie i antymieszczańskie</li> </ul>                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki</li> <li>– wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom</li> <li>– wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki</li> </ul>                                                                                                                          |
| 3. W czasach ostatnich Jagiellonów | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia</li> <li>– wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Hołd pruski</i> postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie, Inflanty</li> <li>– opisuje zależność Prus Książęcych od Polski</li> <li>– wyjaśnia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty</li> </ul>                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.)</li> <li>– wymienia państwa walczące o Inflanty i wskazuje sporne terytorium na mapie</li> <li>– wyjaśnia skutki rywalizacji Polski, Szwecji, Moskwy i Danii o Inflanty</li> </ul>                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>hołd lenny</i></li> <li>– przedstawia postanowienia hołdu pruskiego (1525 r.) i jego skutki</li> </ul>                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego</li> <li>– charakteryzuje politykę wschodnią ostatnich Jagiellonów i jej następstwa</li> </ul>                                                                                        |
| 4. Odrodzenie na ziemiach polskich | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej</li> <li>– wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>włoszczyzna</i> i wskazuje jego pochodzenie</li> </ul>                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce</li> <li>– wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim</li> <li>– charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>arras, krużganki, mecenat</i></li> <li>– charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna</i></li> <li>– wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski</li> <li>– opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie</li> </ul>                                                                                                          |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce</li> <li>– uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu</li> <li>– przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika</li> </ul>                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu</li> <li>– przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu</li> </ul>                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                |
| 5. Rzeczpospolita Obojga Narodów | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów</li> <li>– wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Unia lubelska</i> postać Zygmunta II Augusta jako autora i pomysłodawcę unii</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna</i>, <i>unia realna</i></li> <li>– wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów</li> <li>– wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie</li> </ul>                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia postanowienia unii lubelskiej</li> <li>– charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej</li> <li>– analizuje wygląd herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego</li> </ul>                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów</li> <li>– wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości</li> <li>– wskazuje na mapie Wołyń, Podole i Ukrainę</li> </ul>                                                                                                                                                   | – wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów                                                                                                       |
| 6. „Państwo bez stosów”          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>tolerancja</i></li> <li>– zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej</li> </ul>                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów</li> <li>– wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia</li> <li>– wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów”</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>innowierca</i></li> <li>– nazywa świątynie różnych wyznań</li> <li>– wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce</li> <li>– omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>katolicyzm</i>, <i>judaizm</i>, <i>luteranizm</i>, <i>prawosławie</i></li> <li>– charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej</li> <li>– wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii</li> <li>– tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian</li> </ul> | – nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe przez przedstawicieli poszczególnych wyznań<br>– wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej |
| 7. Pierwsza wolna elekcja        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>elekcja</i></li> <li>– krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji</li> <li>– wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego</li> </ul>                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>wolna elekcja</i>, <i>bezkrolewie</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji</li> <li>– opisuje przebieg pierwszego bezkrolewia i wyjaśnia, kim był interrex</li> </ul>                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia zasady wyboru monarchy</li> <li>– na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji</li> <li>– wyjaśnia skutki wolnych elekcji</li> </ul>                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni</li> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Artykuły henrykowskie</i>, <i>pacta conventa</i></li> </ul>                                                                                                                                                              | – wyjaśnia wpływ <i>Artykułów henrykowskich</i> i <i>pacta conventa</i> na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej                                                                                 |

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Wojny z Rosją             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie</li> <li>– wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>hetman</i></li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka</li> <li>– przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia</li> <li>– opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem</li> <li>– przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem</li> <li>– wskazuje na mapie Moskwę i Kłuszyn</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty</li> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>piechota wybraniecka, dymitriada, Kreml, bojar</i></li> <li>– opisuje następstwa dymitriady</li> <li>– wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w wyniku interwencji w Rosji (po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo</li> <li>– wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca</li> <li>– wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji</li> <li>– podaje datę podpisania pokoju w Polanowie (1634 r.)</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji</li> <li>– przedstawia postanowienia pokoju w Polanowie</li> </ul>                                                                                                             |
| 2. Początek wojen ze Szwecją | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji</li> <li>– wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty i Wisłę</li> <li>– wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa)</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie</li> <li>– podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz)</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w.</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>clo</i></li> <li>– opowiada przebieg wojny o Inflanty</li> <li>– wskazuje na mapie Oliwę</li> <li>– podaje datę bitwy pod Oliwą (1627 r.) i wyjaśnia znaczenie tego starcia</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji</li> <li>– przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów</li> <li>– tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych</li> </ul>                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.)</li> </ul>                                                                                               |
| 3. Powstanie Chmielnickiego  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie</li> <li>– wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji</li> <li>– rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, kim byli Kozacy</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>Zaporoże</i></li> <li>– wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporoże i Dzikie Pola</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego (1648 r.)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi</li> <li>– przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków</li> <li>– wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko)</li> <li>– uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową</li> </ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie</li> <li>– omawia główne etapy powstania</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską</li> <li>– wskazuje na mapie Perejasław</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejasławiu (1654 r.)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia skutki powstania Chmielnickiego</li> <li>– wskazuje rozejm w Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej (1667 r.)</li> <li>– ocenia politykę szlachty wobec Kozaków</li> </ul> |

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Potop szwedzki          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>potop szwedzki</i></li> <li>– wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami</li> <li>– wymienia obronę Jasnej Góry jako przełomowy moment potopu szwedzkiego</li> <li>– wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem</li> <li>– przedstawia na ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna Kordeckiego</li> <li>– uzasadnia znaczenie bohaterskiej obrony Częstochowy dla prowadzenia dalszej walki z najeźdźcą</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.) oraz pokoju w Oliwie (1660 r.)</li> <li>– charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>wojna podjazdowa</i></li> <li>– wyjaśnia przyczyny prowadzenia wojny podjazdowej przez Polskę</li> <li>– wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce</li> <li>– przedstawia zobowiązania Jana Kazimierza złożone podczas ślubów lwowskich</li> </ul>                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich</li> <li>– wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego</li> <li>– wymienia postanowienia pokoju w Oliwie</li> </ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia skutki potopu szwedzkiego</li> <li>– wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego</li> </ul>                                                                                                                                 |
| 5. Wojny z Turcją          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>sultan, husarz, janczar</i></li> <li>– podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń</li> <li>– wskazuje na mapie Wiedeń</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>islam, wezyr</i></li> <li>– charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej (1683 r.)</li> <li>– wymienia skutki wojen z Turcją</li> <li>– wskazuje na mapie Podole, Chocim i Kamieniec Podolski</li> </ul>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>haracz, ekspansja</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.)</li> <li>– wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna (Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora Kamieniec Podolski, Chocim)</li> <li>– wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w.</li> <li>– przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię</li> <li>– wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili (Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje postanowienia traktatu w Buczaczu</li> <li>– przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w.</li> </ul>                                                                                                                                                      |
| 6. Kryzys Rzeczypospolitej | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą</li> <li>– wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>liberum veto</i></li> <li>– wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książęce, część Ukrainy)</li> <li>– wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw</li> </ul>                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy królewskiej, zrywanie sejmów i wzrost znaczenia magnaterii</li> <li>– wskazuje objawy kryzysu państwa</li> <li>– podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny rokoszu Lubomirskiego</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczęli odgrywać magnaci</li> <li>– wskazuje postać Władysława Sicińskiego, który w 1652 r. doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmiku</li> </ul> |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7. Barok i sarmatyzm                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w.</li> <li>– wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu</li> <li>– wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie (np. Wersal, pałac w Wilanowie)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>barok</i></li> <li>– zaznacza na osi czasu epokę baroku</li> <li>– wymienia dwie–trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej</li> <li>– z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym</li> <li>– wyjaśnia, czym były kalwarie</li> </ul>                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku</li> <li>– charakteryzuje ideologię sarmatyzmu</li> <li>– wyjaśnia pochodzenie terminu <i>sarmatyzm</i></li> <li>– wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka”</li> <li>– opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>putto, ornament</i></li> <li>– wyjaśnia genezę epoki baroku</li> <li>– wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki</li> <li>– wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej z ruchem kontrreformacyjnym</li> <li>– charakteryzuje barok jako epokę kontrastów</li> </ul>                                          |
| 1. Monarchia absolutna we Francji   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej</li> <li>– przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego</li> <li>– wskazuje na mapie Francję</li> </ul>                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia absolutna</i></li> <li>– wymienia uprawnienia monarchy absolutnego</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce</li> <li>– wskazuje czas panowania Ludwika XIV (XVII w.)</li> <li>– opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV</li> </ul>                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>manufaktura, clo, import, eksport</i></li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą</li> <li>– przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej we Francji</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>hugenoci</i></li> <li>– opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji (przywołuje Edykt nantejski)</li> <li>– omawia politykę gospodarczą ministra Colberta</li> <li>– opowiada o twórczości Moliera</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia pozycji monarchy</li> <li>– wskazuje pozytywne i negatywne strony panowania Ludwika XIV</li> </ul>                  |
| 2. Monarchia parlamentarna w Anglii | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Anglię i Londyn</li> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>parlament</i></li> <li>– wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia parlamentarna</i></li> <li>– wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej</li> <li>– wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego</li> <li>– przedstawia zakres władzy dyktatora</li> </ul>                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem</li> <li>– przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego</li> <li>– charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej</li> </ul>                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>purytanie, nowa szlachta, rojaliści</i></li> <li>– przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania</li> <li>– wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii</li> <li>– porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej</li> </ul>                         |
| 3. Oświecenie w Europie             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>oświecenie</i></li> <li>– zaznacza na osi czasu epokę oświecenia</li> <li>– podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa)</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>klasycyzm</i></li> <li>– wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie</li> <li>– charakteryzuje styl klasycystyczny</li> <li>– z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym</li> <li>– wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia</li> <li>– tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje ideologię oświecenia</li> <li>– przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy</li> </ul>                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>ateizm</i></li> <li>– omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau</li> <li>– wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi</li> <li>– przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania <i>Wielkiej encyklopedii francuskiej</i></li> </ul> |

|                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | europejskiej została nazwana oświeceniem                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                        |
| 4. Nowe potęgi europejskie             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w.</li> <li>– wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus</li> <li>– wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie XVIII stulecia</li> </ul>                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>absolutyzm, absolutyzm oświecony</i></li> <li>– podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego</li> <li>– wskazuje wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego</li> <li>– wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji</li> </ul>                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu”</li> <li>– wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej</li> </ul>                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach</li> <li>– wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw</li> <li>– opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku</li> </ul>                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego</li> <li>– podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.)</li> </ul> |
| 5. Stany Zjednoczone Ameryki           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Stany Zjednoczone</li> <li>– określa czas powstania Stanów Zjednoczonych</li> <li>– wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA</li> <li>– przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia, konstytucja</i></li> <li>– wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej</li> <li>– wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA – pierwszej takiej ustawy na świecie (1787 r.)</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim</li> <li>– porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną, wskazując zauważone podobieństwa i różnice</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim</li> <li>– opisuje wydarzenie zwane bostońskim piciem herbaty</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>bojkot</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych (4 lipca 1776 r.)</li> <li>– charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości</li> <li>– przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA</li> <li>– wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown</li> <li>– omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA</li> <li>– opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA</li> <li>– wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Kongres, Izba Reprezentantów</i> – charakteryzuje ustrój polityczny USA</li> </ul>                                                      |
| 1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w.</li> <li>– opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna, anarchia</i></li> <li>– wskazuje na mapie Saksonię</li> <li>– wymienia przyczyny anarchii w Polsce</li> <li>– przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konfederacja, liberum veto, wolna elekcja, przywileje, złota wolność szlachecka</i></li> <li>– wyjaśnia sens powiedzeń: <i>Od Sasa do Lasa i Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa</i></li> <li>– przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego</li> <li>– charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w.</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego (1717 r.)</li> <li>– wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawę Polski</li> <li>– opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III</li> </ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego</li> <li>– wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej</li> </ul>                                              |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Pierwszy rozbiór Polski          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>rozbiory Polski</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.)</li> <li>– wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie</li> <li>– przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru</li> <li>– przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski</li> <li>– ocenia postawę Tadeusza Rejtana</li> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>ambasador, emigracja</i></li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski</li> <li>– wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w.</li> <li>– wskazuje następstwa konfederacji barskiej</li> <li>– porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki <i>Rejtan – Upadek Polski</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>prawa kardynalne</i></li> <li>– podaje datę zawiązania konfederacji barskiej (1768 r.)</li> <li>– przedstawia cel walki konfederatów barskich</li> <li>– opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego</li> </ul>                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej</li> </ul>                                                                                               |
| 3. Kultura polskiego oświecenia     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki</li> <li>– podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>szkoła parafialna</i></li> <li>– podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych</li> </ul>                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>obiady czwartkowe</i></li> <li>– przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej</li> <li>– wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w.</li> </ul>                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną</li> <li>– podaje przykłady budowli klasycystycznych</li> <li>– charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego</li> <li>– przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor”</li> <li>– omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform</li> <li>– przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia</li> <li>– wymienia malarzy tworzących w Polsce (Canaletto, Marcello Bacciarelli)</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego</li> <li>– podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie</li> </ul> |
| 4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>konstytucja</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.)</li> <li>– wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski</li> <li>– na obrazie Jana Matejki <i>Konstytucja 3 maja 1791 roku</i> wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.)</li> <li>– wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego</li> <li>– wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie <i>liberum veto</i> i wolnej elekcji)</li> <li>– wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego</li> <li>– opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiorze</li> <li>– podaje cel obrad Sejmu Wielkiego</li> <li>– przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę (1792 r.)</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego</li> <li>– charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 maja</li> <li>– przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari</li> <li>– opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.),</li> <li>– przedstawia postanowienia</li> </ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki</li> </ul>                                                                     |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | – wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce                                                                                                                                                                                                                                                | sejmu w Grodnie                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                               |
| 5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski | – poprawnie posługuje się terminami: <i>naczelnik, kosynierzy, zaborcy</i><br>– wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania<br>– wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru Polski                                                    | – charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>insurekcja</i><br>– podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz trzeciego rozbioru Polski (1795 r.)<br>– wymienia przyczyny wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego<br>– wskazuje na mapie Kraków i tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru | – charakteryzuje postać Wojciecha Bartosa<br>– opowiada o bitwie pod Raclawicami i przedstawia jej znaczenie<br>– wskazuje na mapie Raclawice i Połaniec<br>– wyjaśnia, dlaczego Kościuszko zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki<br>– wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego | – poprawnie posługuje się terminem: <i>uniwersał</i><br>– przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego<br>– opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego najważniejsze wydarzenia w kolejności chronologicznej<br>– wskazuje na mapie Maciejowice i przedstawia znaczenie tej bitwy dla losów powstania | – wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.                                                                         |
| 1. Rewolucja francuska                               | – wskazuje na mapie Francję i Paryż<br>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, rewolucja, Bastylia</i><br>– podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską<br>– wyjaśnia, dlaczego Francuzi obchodzą swoje święto narodowe 14 lipca | – poprawnie posługuje się terminami: <i>burżuazja, Stany Generalne</i><br>– wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji<br>– podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.)<br>– charakteryzuje postać Ludwika XVI                                                                                                             | – przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej<br>– opisuje położenie stanów społecznych we Francji<br>– wyjaśnia zadania Konstytuanty<br>– przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia konstytucyjna</i>  | – przedstawia sytuację we Francji przez wybuchem rewolucji<br>– opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny<br>– podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej (1791 r.)<br>– charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji                                      | – przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego<br>– wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela |
| 2. Republika Francuska                               | – poprawnie posługuje się terminami: <i>gilotyna, terror</i><br>– przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI                                                                                                                                          | – przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>republika</i><br>– charakteryzuje postać Maksymiliana Robespierre’a<br>– wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja                                                                                                                                                  | – poprawnie posługuje się terminami: <i>jakobini, dyktatoriat</i><br>– opisuje rządy jakobinów<br>– wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem<br>– przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy<br>– charakteryzuje rządy dyktatoriatu                              | – poprawnie posługuje się terminem: <i>radikalizm</i><br>– wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana Robespierre’a sens powiedzenia: <i>Rewolucja pożera własne dzieci</i><br>– przedstawia skutki rządów jakobinów<br>– wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów                                               | – wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we Francji<br>– ocenia terror jako narzędzie walki politycznej                                   |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Epoka Napoleona Bonapartego | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę</li> <li>– określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską</li> <li>– przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja</li> <li>– podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>zamach stanu</i></li> <li>– przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona</li> <li>– wskazuje na mapie tereny zależne od Francji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyktatoratu</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>blokada kontynentalna</i></li> <li>– wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii</li> <li>– charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia (1804 r.)</li> <li>– wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyktatoratu</li> <li>– przedstawia etapy kariery Napoleona</li> <li>– podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.)</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów</li> <li>– podaje datę pokoju w Tylicy (1807 r.) i przedstawia jego postanowienia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego</li> </ul>                                                             |
| 4. Upadek Napoleona            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>Wielka Armia</i></li> <li>– wskazuje na mapie Rosję i Moskwę</li> <li>– opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję</li> </ul>                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję</li> <li>– opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów”</li> <li>– wskazuje na mapie państwa koalicji antyfrancuskiej, Elbę i Lipsk</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja</i></li> <li>– przedstawia strategię obronną Rosji</li> <li>– opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję</li> <li>– podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.)</li> <li>– przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona</li> <li>– podaje datę bitwy pod Borodino (1812 r.)</li> <li>– wskazuje na mapie Borodino</li> <li>– omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii</li> </ul>                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny klęski Napoleona</li> </ul>                                                                                   |
| 5. Legiony Polskie we Włoszech | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia państwa zaborcze</li> <li>– wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki</li> <li>– podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech</li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>legiony, emigracja</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.)</li> <li>– wskazuje na mapie Włochy, Francję i San Domingo</li> <li>– przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy wiązali nadzieję na niepodległość z Napoleonem</li> <li>– opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich</li> <li>– przedstawia powody wysłania legionistów na San Domingo</li> </ul>                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości</li> <li>– charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji</li> </ul>                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych</li> </ul>                                    |
| 6. Księstwo Warszawskie        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie</li> <li>– podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego</li> </ul>                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego,</li> <li>– wskazuje na mapie Tylicę</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807 r., 1815 r.)</li> </ul>                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego</li> <li>– przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego</li> <li>– wskazuje na mapie Raszyn</li> </ul>                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego</li> <li>– wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej</li> </ul>                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków</li> <li>– podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)</li> </ul> |

|  |  |  |                                                                                        |                                                                                                                                                      |  |
|--|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  |  |  | – wyjaśnia znaczenie mitu<br>napoleońskiego dla<br>podtrzymania pamięci o<br>Legionach | – wskazuje na mapie<br>Somosierrę<br>– opowiada o szarży<br>polskich szwoleżerów pod<br>Somosierrą i wskazuje jej<br>znaczenie dla toczonych<br>walk |  |
|--|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

## Załącznik nr 4.

### Wymagania edukacyjne z historii dla klasy 7

| Temat lekcji             | Wymagania na poszczególne oceny                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 1. Kongres wiedeński     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>restauracja, legitymizm, równowaga europejska</i>;</li> <li>– zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815);</li> <li>– wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim;</li> <li>– podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>abdykacja, Święte Przymierze</i>;</li> <li>– zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815);</li> <li>– prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego;</li> <li>– przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich.</li> </ul>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Związek Niemiecki</i>;</li> <li>– zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815);</li> <li>– identyfikuje postać Aleksandra I;</li> <li>– przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim.</li> </ul>                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”;</li> <li>– identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I;</li> <li>– omawia przebieg „stu dni” Napoleona;</li> <li>– ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład wiedeński;</li> <li>– przedstawia działalność Świętego Przymierza.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju;</li> <li>– ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński;</li> <li>– ocenia działalność Świętego Przymierza;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza.</li> </ul> |
| 2. Rewolucja przemysłowa | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja przemysłowa, maszyna parowa, manufaktura</i>;</li> <li>– zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763);</li> <li>– identyfikuje postać Jamesa Watta;</li> <li>– wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej.</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>industrializacja, urbanizacja, kapitalizm</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Samuela Morse’a;</li> <li>– wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej;</li> <li>– omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: skonstruowania telegrafu (1837);</li> <li>– identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego;</li> <li>– zna zasady kapitalizmu;</li> <li>– wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy;</li> <li>– przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>cywilizacja przemysłowa, metropolia</i>;</li> <li>– przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji;</li> <li>– wyjaśnia znaczenie wynaleźnia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji;</li> <li>– opisuje sposób działania maszyny parowej.</li> </ul>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.;</li> <li>– ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.</li> </ul>                                                                                                                                             |
| 3. Nowe idee polityczne  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ideologia, proletariatus, strajk, fabrykanci</i>;</li> <li>– wymienia ideologie społeczno-polityczne w XIX wieku.</li> </ul>                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>liberalizm, konserwatyzm, socjalizm, komunizm, związek zawodowy</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa, Adama Smitha;</li> <li>– charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu,</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa;</li> <li>– przedstawia warunki pracy dzieci w XIX wiecznych fabrykach;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wolna konkurencja, liberalizm ekonomiczny, manifest komunistyczny</i>;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.;</li> </ul>                                                                                                                                                                                  |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     |                                                                                                                                                                                                                                         | socjalizmu i komunizmu.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | – zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848);<br>– wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami;<br>– wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego.                                                                                   |                                                                                                                                                                         |
| 4. Przeciwno Świętemu Przymierzu    | – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wiosna Ludów, uwłaszczenie</i> ;<br>– zna datę Wiosny Ludów (1848–1849);<br>– wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna Ludów;<br>– wymienia przyczyny Wiosny Ludów.                       | – wyjaśnia znaczenie terminu <i>burżuazja</i> ;<br><br>– zna datę wybuchu Wiosny Ludów we Francji (II 1848);<br>– identyfikuje postać Ludwika Napoleona Bonapartego;<br>– przedstawia przyczyny Wiosny Ludów;<br>– przedstawia cele, przebieg i skutki powstania dekabrystów;<br>– przedstawia skutki Wiosny Ludów w Europie.                                                                           | – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, dekabryści;<br>– zna daty: dekabrystów (XII 1825), wojny krymskiej (1853–1856);<br>– identyfikuje postacie: Mikołaja I; Aleksandra II;<br>– wskazuje na mapie państwa, w których w latach 1815–1847 wybuchły rewolucje i powstania;<br>– omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji;<br>– przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich. | – wskazuje na mapie państwa zaangażowane w wojnę krymską;<br>– opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich;<br>– wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej.                                                            | – identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha;<br>– ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów europejskich.                               |
| 1. Po upadku Księstwa Warszawskiego | – wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i> ;<br>– zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815);<br>– wymienia ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich. | – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>autonomia, Galicja, unia personalna</i> ;<br><br>– charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego;<br>– wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego;<br>– wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego;<br>– wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim;<br>– wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim. | – wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat;<br>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego;<br><br>– charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego;<br>– opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej;                                                                                                                                                                                                                                     | – zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848);<br>– wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim;<br>– porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami. | – ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim;<br>– ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego;<br>– wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego. |

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego;</li> <li>– omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim i austriackim.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 2. Powstanie listopadowe | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa;</li> <li>– zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830);</li> <li>– identyfikuje postać Piotra Wysockiego;</li> <li>– wymienia przyczyny powstania listopadowego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>cenzura, kaliszanie, konspiracja, dyktator</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I, Waleriana Łukasińskiego;</li> <li>– wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele;</li> <li>– wymieni miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego;</li> <li>– omawia przyczyny klęski powstania listopadowego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II–X 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831);</li> <li>– identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater;</li> <li>– wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego;</li> <li>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I;</li> <li>– opisuje przebieg nocy listopadowej</li> <li>– charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchy wojny polsko-rosyjskiej;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831);</li> <li>– identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Tomasza Zana;</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty;</li> <li>– opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej;</li> <li>– przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności;</li> <li>– opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych;</li> <li>– przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną w Królestwie Polskim;</li> <li>– ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej;</li> <li>– ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia.</li> </ul> |

|                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Polacy po powstaniu listopadowym  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja</i>, <i>Wielka Emigracja</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego;</li> <li>– wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji;</li> <li>– wymienia główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego;</li> <li>– wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji;</li> <li>– wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zsyłka</i>, <i>represja</i>, <i>emisariusz</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Zygmunta Krasńskiego, Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego;</li> <li>– wymienia formy działalności Polaków na emigracji;</li> <li>– omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego.</li> </ul>                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Statut <i>organiczny</i>, <i>kontrybucja</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego;</li> <li>– zna datę: powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832) i Hôtelu Lambert (1833);</li> <li>– charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego;</li> <li>– przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hôtel Lambert.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835), wprowadzenia Statutu organicznego (1832);</li> <li>– identyfikuje postacie: Stanisława Worcella, Wiktora Heltmana;</li> <li>– przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego</li> <li>– omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego;</li> <li>– omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847);</li> <li>– opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji;</li> <li>– ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego.</li> </ul> |
| 4. Wiosna Ludów na ziemiach polskich | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i>;</li> <li>– zna datę: wybuchu powstania krakowskiego (21/21 II 1846);</li> <li>– wymienia tereny objęte powstaniem krakowskim;</li> <li>– wskazuje na mapie zabory, w których doszło do wystąpień w 1848 r.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>rabacja galicyjska</i>;</li> <li>– zna datę: powstania wielkopolskiego (IV–V 1848);</li> <li>– identyfikuje postacie: Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli;</li> <li>– wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich pod zaborami;</li> <li>– omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego;</li> <li>– omawia przebieg i skutki rabacji galicyjskiej;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848);</li> <li>– identyfikuje postać Ludwika Mierosławskiego;</li> <li>– opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim;</li> <li>– omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji;</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– znadatebitwy pod Miłosławiem (IV 1848);</li> <li>– identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela Smolki;</li> <li>– przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego;</li> <li>– przedstawia działalność polskich społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku.</li> </ul>                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawę chłopów galicyjskich wobec szlachty i powstania krakowskiego;</li> <li>– ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich</li> <li>– ocenia decyzje władz austriackich o uwłaszczeniu chłopów.</li> </ul>                                 |
| 5. Kultura polska pod zaborami       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>romantyzm</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina;</li> <li>– wymienia poglądy romantyków.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>racjonalizm</i>, <i>mesjanizm</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego;</li> <li>– wymienia przykłady dzieł polskich romantyków;</li> <li>– wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim.</li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera;</li> <li>– charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm;</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera, Antoniego Malczewskiego;</li> <li>– przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817), otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego (1816);</li> <li>– ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków</li> </ul>                                                 |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Stany Zjednoczone w XIX wieku | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, Północ, Południe, dyskryminacja</i>;</li> <li>– zna datę wojny secesyjnej (1861–1865);</li> <li>– identyfikuje postać Abrahama Lincolna;</li> <li>– wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej.</li> </ul>                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna secesyjna, Konfederacja, Unia</i>;</li> <li>– zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863);</li> <li>– identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta;</li> <li>– charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa;</li> <li>– wymienia skutki wojny secesyjnej.</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>taktyka spalanej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie</i>;</li> <li>– zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861);</li> <li>– opisuje przebieg wojny secesyjnej;</li> <li>– wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa;</li> <li>– dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i gospodarcze.</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861);</li> <li>– wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.;</li> <li>– porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa.</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.</li> </ul>                                             |
| 2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (1811871);</li> <li>– identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiiego;</li> <li>– wymienia, jakie wojny stoczono podczas jednoczenia Niemiec;</li> <li>– wymienia wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Włoch.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”</i>;</li> <li>– zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871);</li> <li>– identyfikuje postacie: Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bismarcka;</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi;</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), bitwy pod Sadową (1866), bitwy pod Sedanem (1870);</li> <li>– przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy;</li> <li>– opisuje przebieg procesu jednoczenia Niemiec;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch;</li> <li>– omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec;</li> <li>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870);</li> <li>– identyfikuje postacie: Henriego Dunant’a;</li> <li>– wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldiiego w procesie jednoczenia swoich państw.</li> </ul> |

|                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Kolonializm w XIX wieku                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>kolonializm, metropolia</i>;</li> <li>– identyfikuje postać królowej Wiktorii;</li> <li>– wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji.</li> </ul>                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>kompania handlowa</i></li> <li>– wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii;</li> <li>– wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej.</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspansja, eksterminacja, Kompania Wschodnioindyjska</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie tereny kolonizacji pod koniec XIX w.;</li> <li>– wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych;</li> <li>– przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych;</li> <li>– przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji;</li> <li>– wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powstanie sipajów, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów</i>;</li> <li>– porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.</li> </ul>                                                      |
| 4. Przemiany polityczno-społeczne w Europie            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system republikański, monarchia parlamentarna, demokratyzacja</i>;</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji;</li> <li>– wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja (chadecja), emancypantki, sufrażystki</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII;</li> <li>– wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>nacjonalizm, syjonizm</i>;</li> <li>– przedstawia założenia programowe socjalistów;</li> <li>– charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji;</li> <li>– przedstawia cele i metody działania anarchistów;</li> <li>– omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami;</li> <li>– wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet.</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>solidaryzm społeczny, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, encyklika</i>;</li> <li>– zna datę ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891);</li> <li>– przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych;</li> <li>– przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889);</li> <li>– porównuje systemy ustrojowe w XIX–wiecznej Europie.</li> </ul>          |
| 5. Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>teoria ewolucji, promieniowanie X, kultura masowa</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie;</li> </ul>                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>pasteryzacja</i>;</li> <li>– zna datę ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859),</li> <li>– identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie,</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, realizm, impresjonizm, naturalizm, kubizm</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>historyzm, symbolizm, futurizm, ekspresjonizm</i>;</li> <li>– zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich (1896);</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu;</li> <li>– ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału</li> </ul> |

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku;</li> <li>– przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej;</li> <li>– wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Ludwika Pasteura, Auguste’a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa Diesela;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia założenia teorii ewolucji;</li> <li>– wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne;</li> <li>– wymienia wynalazki, które miały wpływ na rozwój medycyny i higieny.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>Wilhelma Roentgena, Charelsa Dickensa, Pierre’a Curie;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu;</li> <li>– charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze;</li> <li>– wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów;</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.;</li> <li>– przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.</li> </ul>                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza, Gottlieba Daimlera,</li> <li>– wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Panamskiego dla rozwoju komunikacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.</li> </ul> |
| 1. Powstanie styczniowe | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>praca organiczna</i>, <i>branka</i>, <i>dyktator</i>;</li> <li>– zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), aktu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864);</li> <li>– identyfikuje postać Romualda Traugutta;</li> <li>– wymienia założenia pracy organicznej;</li> <li>– określa przyczyny powstania styczniowego;</li> <li>– wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: „czerwoni”, „biali”, <i>wojna partyzancka</i>, <i>ukaz</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego, Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza;</li> <li>– wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej;</li> <li>– przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”;</li> <li>– przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego;</li> <li>– wskazuje na mapie miejsca walk powstańczych;</li> <li>– omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>odwilż</i> (<i>wiosna</i>) <i>posewastopolska</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda Kronenberga;</li> <li>– zna datę ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863);</li> <li>– charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim;</li> <li>– wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”;</li> <li>– omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego;</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>„rewolucja moralna”</i>;</li> <li>– zna daty: aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863);</li> <li>– identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke-Bosaka;</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania;</li> <li>– porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego;</li> <li>– ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego.</li> </ul>                                        |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Po powstaniu styczniowym                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, germanizacja</i>;</li> <li>– identyfikuje postać Michała Drzymały;</li> <li>– wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego;</li> <li>– charakteryzuje politykę germanizacji.</li> </ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójjolingizm, Kraj Przywiślański, autonomia, kulturkampf, strajk szkolny, rugi pruskie</i>;</li> <li>– zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901);</li> <li>– identyfikuje postać Marii Konopnickiej;</li> <li>– wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</li> <li>– przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych;</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegała polityka kulturkampfu;</li> <li>– wymienia instytucje autonomiczne w Galicji.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kibitka, tajne komplety, Komisja Kolonizacyjna, Hakata</i>;</li> <li>– identyfikuje postać Ottona von Bismarcka, Mieczysława Ledóchowskiego, Piotra Wawrzyniaka;</li> <li>– zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886);</li> <li>– omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem;</li> <li>– omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Uniwersytet Latający, Towarzystwo Czytelni Oświatowych, nowela osadnicza, ustawa kagańcowa</i>;</li> <li>– zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904),</li> <li>– przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie;</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych;</li> <li>– ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji;</li> <li>– ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego.</li> </ul> |
| 3. Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>emigracja zarobkowa, robotnicy</i>;</li> <li>– identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego;</li> <li>– wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.;</li> <li>– wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo</i>;</li> <li>– zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864);</li> <li>– wymienia przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady;</li> <li>– charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji;</li> <li>– omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.</li> </ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe</i>;</li> <li>– zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851);</li> <li>– identyfikuje postać Franciszka Stefczyka;</li> <li>– przedstawia rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim;</li> <li>– omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego;</li> <li>– omawia rozwój spółdzielczości w Galicji;</li> <li>– charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów;</li> <li>– zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848);</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki;</li> <li>– opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami;</li> </ul>                                                                                                                                             |
| 4. Działalność polityczna na ziemiach polskich       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę rewolucji 1905–1907;</li> <li>– rozwinie skrót: SDKP, SDKPiL, PPS, PSL;</li> <li>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa;</li> </ul>                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela, solidaryzm narodowy</i>;</li> <li>– zna datę krwawej niedzieli (22 I 1905);</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>endecja</i>;</li> <li>– zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Duma Państwowa, Macierz Szkolna</i>;</li> <li>– zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893),</li> </ul>                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami;</li> <li>– ocenia skalę realizacji haseł polskich partii</li> </ul>                                                                                                      |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                    |
|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | <p>– wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego;</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>– identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego;</p> <p>– wymienia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich;</p> <p>– charakteryzuje orientację proaustriacką i prorosyjską;</p> <p>– wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim;</p> <p>– wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami.</p> | <p>Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903);</p> <p>– wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS;</p> <p>– przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego;</p> <p>– przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.</p> | <p>Socjaldemokracji Królestwa i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897);</p> <p>– identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojalowskiego, Franciszka Stefczyka, Marii i Bolesława Wysłouchów;</p> <p>– omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich;</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji;</p> <p>– porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL;</p> <p>– porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.</p> | <p>politycznych w XIX i na początku XX w.</p>                                      |
| <p>5. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, Młoda Polska</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego;</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc;</p> <p>– podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc.</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>modernizm</i>;</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury;</p> <p>– charakteryzuje kulturę Młodej Polski;</p> <p>– wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.</p>                                                                                                                                    | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>literatura postyczeniowa, skauting</i>;</p> <p>– wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury;</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami.</p>                                                       | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>ogródki jordanowskie</i>,</p> <p>– identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego;</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego;</p> <p>– charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w.</p>                                                                                                                                                                                                                                             | <p>– ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc.</p> |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Świat na drodze ku wojnie     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójprzymierze/państwa centralne, trójporozumienie/ententa, aneksja</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia;</li> <li>– wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia;</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907);</li> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kocioł bałkański</i>;</li> <li>– wymienia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami;</li> <li>– przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach;</li> <li>– wyjaśnia, jak doszło do wybuchu wojny rosyjsko-japońskiej.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.;</li> <li>– opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia;</li> <li>– omawia przebieg wojny rosyjsko-japońskiej i jej skutki.</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913), wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905), bitwy pod Cuszimą (1905);</li> <li>– przedstawia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie;</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrzenie sytuacji międzynarodowej w Europie.</li> </ul>                                                                                                                                 |
| 2. Na frontach I wojny światowej | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Wojna, front</i>;</li> <li>– identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga;</li> <li>– zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918);</li> <li>– wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny;</li> <li>– wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, wojna manewrowa, nieograniczona wojna podwodna</i>;</li> <li>– zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918);</li> <li>– wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych;</li> <li>– wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny;</li> <li>– wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni;</li> <li>– wskazuje przyczyny klęski państw centralnych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>U- boot, ofensywa</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriło Principa;</li> <li>– przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy;</li> <li>– przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: przyłączenia się Włoch do ententy (1915), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917);</li> <li>– wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro-Węgrzech;</li> <li>– opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim;</li> <li>– przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej;</li> <li>– ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów broni;</li> <li>– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim.</li> </ul> |
| 3. Rewolucje w Rosji             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bolszewicy, Armia Czerwona, łagry</i>;</li> <li>– zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917);</li> <li>– identyfikuje postać Włodzimierza Lenina;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja lutowa, rewolucja październikowa</i>;</li> <li>– zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922);</li> <li>– identyfikuje postać Mikołaja II;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Rada Komisarzy Ludowych, dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czeka, tezy kwietniowe</i>;</li> <li>– zna datę obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917);</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eserowcy, mienszewicy</i>;</li> <li>– zna datę powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917);</li> <li>– identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy.</li> </ul>                                                                                                                                                             |

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozwinie skrót ZSRS.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej;</li> <li>– wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej;</li> <li>– wymienia, kto sprawuje władzę w Rosji po rewolucji październikowej.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego;</li> <li>– omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej;</li> <li>– określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji.</li> </ul>                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych;</li> <li>– omawia przebieg rewolucji lutowej;</li> <li>– charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 4. Sprawa polska podczas I wojny światowej | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Legiony Polskie</i>;</li> <li>– zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919);</li> <li>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego;</li> <li>– wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej.</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kryzys przysięgowy</i>, <i>Błękitna Armia</i>;</li> <li>– zna datę kryzysu przysięgowego (VII 1917);</li> <li>– omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy)</i>, <i>Rada Regencyjna</i>;</li> <li>– zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918);</li> <li>– wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.;</li> <li>– przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Kompania Kadrowa</i>, <i>Legion Puławski</i>, <i>I II Brygada Legionów Polskich</i>;</li> <li>– zna daty: odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Legionu Puławskiego (1914);</li> <li>– przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim;</li> <li>– ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków.</li> </ul>                                                                          |
| 1. Świat po I wojnie światowej             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Liga Narodów</i>, <i>wielki kryzys gospodarczy</i>;</li> <li>– zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919);</li> <li>– wymienia państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim;</li> <li>– wymienia postanowienia traktatu wersalskiego</li> <li>– przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Czwórka</i>, <i>demilitaryzacja</i>, <i>ład wersalski</i>, <i>czarny czwartek</i>, <i>New Deal</i>;</li> <li>– zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia <i>New Deal</i> (1933);</li> <li>– identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta;</li> <li>– wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej;</li> <li>– wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt</i>, <i>wolne miasto</i>, <i>mały traktat wersalski</i>;</li> <li>– charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego;</li> <li>– charakteryzuje działalność Ligi Narodów;</li> <li>– charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim;</li> <li>– charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno.</li> </ul>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934)</li> <li>– identyfikuje postacie: Davida Lloyd George’a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando;</li> <li>– omawia postanowienia pokoiów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec;</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego;</li> <li>– ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie;</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno.</li> </ul> |

|                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Narodziny faszyzmu                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>faszyzm, narodowy socjalizm (nazizm), obóz koncentracyjny, führer</i>;</li> <li>– zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933);</li> <li>– identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera;</li> <li>– wymienia cechy charakterystyczne faszyzmu i nazizmu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>marsz na Rzym, antysemityzm, „czarne koszule”, ustawy norymberskie, totalitaryzm, Gestapo</i>;</li> <li>– zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938);</li> <li>– identyfikuje postać Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera;</li> <li>– opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera;</li> <li>– charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>noc długich noży, ustawy norymberskie, noc kryształowa, totalitaryzm</i>;</li> <li>– zna daty: przejęcia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934);</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli.</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>korporacja, pucz, indoktrynacja, pakti laterańskie</i>;</li> <li>– zna daty: powstania Związków Włoskich Kombatantów (1919), puczu monachijskiego (1923), powstania Narodowej Partii Faszystowskiej (1921), podpalenia Reichstagu (II 1933);</li> <li>– przedstawia sytuację Włoch i Niemiec po zakończeniu I wojny światowej;</li> <li>– omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech i nazistów w Niemczech.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne;</li> <li>– ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.;</li> <li>– ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera na życie obywateli.</li> </ul> |
| 3. ZSRS – imperium komunistyczne                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>stalinizm, kult jednostki, łagier</i>;</li> <li>– zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop- Mołotow (23 VIII 1939);</li> <li>- rozwinię skrótu NEP;</li> <li>– identyfikuje postać Józefa Stalina;</li> <li>– wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego.</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, Gułag</i>;</li> <li>– zna datę układu w Rapallo (1922);</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki;</li> <li>- rozwinię skrótu NKWD;</li> <li>– wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów.</li> </ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kołchoz, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa, czystka</i>;</li> <li>– zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936–1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933);</li> <li>- rozwinię skróty: WKP(b);</li> <li>– identyfikuje postacie: Władysława Mołotowa, Joachima Ribbentropa;</li> <li>– omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>komunizm wojenny</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie największe skupiska łagrów;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy;</li> <li>– charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina.</li> </ul>                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia politykę Stalina wobec przeciwników;</li> <li>– ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina.</li> </ul>                                                                                                              |
| 4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mass media, emancypacja, prawa wyborcze</i>;</li> <li>– identyfikuje postać Charliego Chaplina;</li> <li>– wymienia rodzaje mass mediów;</li> <li>– wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce;</li> </ul>                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym;</li> <li>– charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>modernizm, dadaizm, surrealizm, futuryzm</i>;</li> <li>– identyfikuje postać Orsona Wellesa;</li> <li>– wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>funkcjonalizm, socrealizm, indoktrynacja</i>;</li> <li>– identyfikuje postać Rudolfa Valentino;</li> <li>– zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918);</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej.</li> </ul>                                                                                                                                                             |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               | – przedstawia społeczne skutki I wojny światowej.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | – wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym.                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 5. Świat na drodze ku II wojnie światowej     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>aneksja, Anschluss, oś Berlin- Rzym-Tokio (państwa ośi)</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Benito Mussoliniego, Adolfa Hitlera;</li> <li>– wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch;</li> <li>– podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera;</li> <li>– wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej wojnie domowej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>appeasement</i>;</li> <li>– zna daty: <i>Anschlusu</i> Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938);</li> <li>– identyfikuje postać Francisco Franco;</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii;</li> <li>– wymienia postanowienia konferencji w Monachium.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>państwo marionetkowe, remilitaryzacja</i>;</li> <li>– zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939);</li> <li>– przedstawia przyczyny <i>Anschlusu</i> Austrii;</li> <li>– identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina;</li> <li>– przedstawia proces militaryzacji Niemiec;</li> <li>– omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: wojny domowej w Hiszpanii (1936-1939), ataku Japonii na Chiny (1937), proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939);</li> <li>– przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej;</li> <li>– wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium;</li> <li>– ocenia skutki polityki <i>appeasementu</i> dla Europy.</li> </ul>                                                                                                                                  |
| 1. Odrodzenie Rzeczypospolitej                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918);</li> <li>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego;</li> <li>– wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich;</li> <li>– wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczną datą odzyskania przez Polskę niepodległości.</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Tymczasowy Naczelnik Państwa</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego;</li> <li>– omawia okoliczności przejścia władzy przez Józefa Piłsudskiego.</li> </ul>                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>nacjonalizacja</i>;</li> <li>– umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego (18 XI 1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919);</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę.</li> </ul>                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia założenia programowe tymczasowych ośrodków władzy;</li> <li>– przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierwszym roku niepodległości;</li> <li>– ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości;</li> <li>– ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości.</li> </ul> |
| 2. Kształtowanie się granic odrodzonej Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>plebiscyt</i>;</li> <li>– zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921);</li> <li>– identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego;</li> <li>– wymienia postanowienia pokoju ryskiego;</li> </ul>                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Orlęta lwowskie</i>;</li> <li>– zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920), trzeciego powstania śląskiego (1921);</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>linia Curzona</i>, „<i>cud nad Wisłą</i>”, <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja federacyjna</i>, „<i>bunt</i>” <i>Żeligowskiego</i>;</li> <li>– zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii,</li> </ul>                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920);</li> <li>– identyfikuje postać Józefa Hallera;</li> <li>– charakteryzuje kształtowanie się granic</li> </ul>                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej;</li> <li>– ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu;</li> </ul>                                                                                                           |

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                         |
|------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                        | <p>–wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>– identyfikuje postacie: Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Ignacego Jana Paderewskiego;<br/> – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego;<br/> – omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej;<br/> – przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską;<br/> – omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego;<br/> – omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku.</p>                 | <p>Mazurach i Powiślu (11 VII 1920),<br/> – identyfikuje postacie: Wojciecha Korfanteo, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego;<br/> – wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim;<br/> – porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną;<br/> – charakteryzuje przebieg wojny polsko- bolszewickiej;<br/> – wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich,<br/> – przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich.</p> | <p>odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy;<br/> – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.;<br/> – omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki;<br/> – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki.</p> | <p>– ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska;<br/> – omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem.</p>                                                                     |
| 3. Rządy parlamentarne | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Naczelnik Państwa</i>;<br/> – zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), układu polsko-francuskiego (II 1921);<br/> – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego;<br/> – wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej;<br/> – wymienia państwa, z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze.</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mała konstytucja, konstytucja marcowa, hiperinflacja</i>;<br/> – zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922);<br/> – wymienia postanowienia konstytucji marcowej;<br/> – wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią;<br/> – identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfanteo, Władysława Grabskiego.</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna celna, system parlamentarny, Kresy Wschodnie</i>;<br/> – wymienia postanowienia małej konstytucji;<br/> – omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza;<br/> – charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926.</p>                                                                                                                                                       | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sejm ustawodawczy, Zgromadzenie Narodowe, kontrasygnata, dywersja</i>;<br/> – identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya;<br/> – charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej;</p>  | <p>– ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926;<br/> – charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej.</p> |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Zamach majowy i rządy sanacji   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zamach majowy, sanacja</i>;</li> <li>– zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935);</li> <li>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego;</li> <li>– wymienia nazwy traktatu z ZSRS i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi;</li> </ul>                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934);</li> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka równowagi;</li> <li>– identyfikuje postać Józefa Becka;</li> <li>– wymienia przyczyny zamachu majowego;</li> <li>– charakteryzuje przebieg zamachu majowego;</li> <li>– przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej.</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, wybory brzeskie</i>;</li> <li>– zna datę dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930);</li> <li>– identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego;</li> <li>– opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego;</li> </ul>                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę procesu brzeskiego (1932);</li> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>partyjniactwo „cuda nad urną”, grupa pułkowników</i>;</li> <li>– porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej;</li> <li>– charakteryzuje rządy sanacyjne;</li> <li>– przedstawia politykę sanacji wobec opozycji;</li> <li>– omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie;</li> <li>– ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli.</li> </ul>                                                                                                                                                            |
| 5. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię;</li> <li>– wymienia różnice między Polską A i Polską B;</li> <li>– rozwinie skrót COP;</li> <li>– charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej pod względem narodowościowym;</li> <li>– przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>reforma rolna, reforma walutowa, hiperinflacja, magistrala węglowa</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego;</li> <li>– na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej;</li> <li>– omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej;</li> <li>– wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego;</li> <li>– przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja narodowa, getto ławkowe, hiperinflacja</i>;</li> <li>– zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937);</li> <li>– wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej;</li> <li>– przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości;</li> <li>– omawia założenia i realizację reformy rolnej;</li> <li>– omawia stosunki polsko-żydowskie;</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931);</li> <li>– opisuje sposoby przezwyciężania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej;</li> <li>– charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców.</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej;</li> <li>– ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej;</li> <li>– ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego;</li> <li>– ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych.</li> </ul> |
| 6. Kultura i nauka II RP           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>analfabetyzm</i>;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspresjonizm, impresjonizm</i>;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>formizm, modernizm, funkcjonalizm</i>;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>skamandryci, awangarda</i>;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego;</li> <li>– wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła;</li> <li>– wymienia nurty, które powstały w malarstwie i architekturze.</li> </ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima;</li> <li>– omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej</li> <li>– wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury;</li> <li>– wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP;</li> <li>– wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej;</li> </ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę reformy szkolnictwa (1932);</li> <li>– identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Tadeusza Dołęgi- Mostowicza, Hanki Ordonówny;</li> <li>– wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia;</li> <li>– charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze, i literaturze II Rzeczypospolitej.</li> </ul>                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                     |
| 7. Schyłek niepodległości | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939);</li> <li>– wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym;</li> <li>– przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.;</li> <li>– wymienia postanowienia paktu Ribbentrop- Mołotow.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Zaolzie, eksterytorialność</i>;</li> <li>– zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938);</li> <li>– identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Władysława Mołotowa, Józefa Becka;</li> <li>– wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na mocy paktu Ribbentrop-Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS;</li> <li>– omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich;</li> <li>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym;</li> <li>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej;</li> <li>– wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939);</li> <li>– przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie;</li> <li>– charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej;</li> <li>– wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera;</li> <li>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej;</li> <li>– ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia.</li> </ul> |

## Załącznik nr 5.

### Wymagania edukacyjne z historii dla klasy 8

| Temat lekcji        | Wymagania na poszczególne oceny                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                      |
|---------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                     | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | celująca                                                                                                                                                                             |
| 1. Napaść na Polskę | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: wojna błyskawiczna (<i>Blitzkrieg</i>)</li> <li>– zna daty: agresji Niemiec na Polskę (1 IX 1939), wkroczenia Armii Czerwonej do Polski (17 IX 1939)</li> <li>– identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina</li> <li>– wymienia etapy wojny obronnej Polski</li> <li>– wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa graniczna, „dziwna wojna”, internowanie</li> <li>– zna daty: bitwy o Westerplatte (1–7 IX 1939), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię (3 IX 1939), kapitulacji Warszawy (28 IX 1939)</li> <li>– identyfikuje postacie: Henryka Sucharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego</li> <li>– wskazuje na mapie kierunki uderzeń armii niemieckiej i sowieckiej</li> <li>– charakteryzuje etapy wojny obronnej Polski</li> <li>– opisuje przykłady bohaterstwa polskich żołnierzy</li> <li>– przedstawia przykłady zbrodni wojennych dokonanych przez Niemców w czasie wojny obronnej Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: „polskie Termopile”, Korpus Ochrony Pogranicza (KOP)</li> <li>– zna daty: bitwy nad Bzurą (9–22 IX 1939), ewakuacji władz państwowych i wojskowych z Warszawy (6/7 IX 1939), internowania władz polskich w Rumunii (17/18 IX 1939), kapitulacji pod Kockiem (6 X 1939)</li> <li>– identyfikuje postacie: Władysława Raginisa, Franciszka Kleeberga</li> <li>– wymienia miejsca kluczowych bitew wojny obronnej Polski stoczonych z wojskami niemieckimi i sowieckimi</li> <li>– przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r.</li> <li>– omawia okoliczności wkroczenia wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop–Mołotow</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja gliwicka, Grupy Specjalne (<i>Einsatzgruppen</i>)</li> <li>– zna daty: prowokacji gliwickiej (31 VIII 1939), kapitulacji Helu (2 X 1939),</li> <li>– identyfikuje postacie: Franciszka Dąbrowskiego, Józefa Unruga, Tadeusza Kutrzeby</li> <li>– porównuje plany Polski i Niemiec przygotowane na wypadek wojny</li> <li>– przedstawia stosunek sił ZSRS, Niemiec i Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawę aliantów zachodnich wobec Polski we wrześniu 1939 r.</li> <li>– ocenia postawę władz polskich we wrześniu 1939 r.</li> </ul> |

|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                |
|-------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Podbój Europy przez Hitlera i Stalina  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: alianci, bitwa o Anglię, kolaboracja</li> <li>– zna daty: ataku III Rzeszy na Francję (10 V 1940), bitwy o Anglię (VII–X 1940)</li> <li>– wymienia państwa, które padły ofiarą agresji sowieckiej oraz niemieckiej do 1941 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: linia Maginota</li> <li>– zna daty: napaści niemieckiej na Danię i Norwegię (9 IV 1940), ataku Niemiec na Jugosławię i Grecję (6 IV 1941)</li> <li>– identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Charles’a de Gaulle’a</li> <li>– wskazuje na mapie obszary zagarnięte przez ZSRS i III Rzeszę do 1941 r.</li> <li>– przedstawia cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941</li> <li>– przedstawia najważniejsze działania wojenne w Europie z lat 1939–1941</li> <li>– wyjaśnia główne przyczyny pokonania Francji przez armię niemiecką w 1940 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, państwo marionetkowe, państwo Vichy</li> <li>– zna daty: wojny sowiecko-fińskiej (XI 1939 – III 1940), zajęcia republik bałtyckich przez ZSRS (VI 1940),</li> <li>– przedstawia ekspansję ZSRS w latach 1939–1941</li> <li>– opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941</li> <li>– opisuje skutki bitwy o Anglię oraz omawia jej polityczne i militarne znaczenie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Komitet Wolnej Francji, linia Mannerheima</li> <li>– zna datę: ewakuacji wojsk alianckich z Dunkierki (V–VI 1940)</li> <li>– identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina</li> <li>– omawia sposób przejęcia kontroli nad republikami bałtyckimi przez ZSRS w 1940 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia sytuację polityczną i militarną w Europie w 1941 r.</li> </ul> |
| TSW – Dlaczego Niemcy nie zdobyli Anglii? | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: bitwy o Anglię (VII–X 1940)</li> <li>– identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Winstona Churchilla</li> <li>– wymienia cele niemieckich ataków lotniczych na Wielką Brytanię</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: operacja „Lew morski”, Enigma</li> <li>– wskazuje wynalazki techniczne, które pomogły Brytyjczykom w walce z Niemcami</li> <li>– przedstawia militarny wkład Polaków w obronę Wielkiej Brytanii</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: największego nalotu niemieckiego na Wielką Brytanię (15 IX 1940), nalotu na Coventry (14 XI 1940)</li> <li>– identyfikuje postacie Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego, Henryka Żygalskiego</li> <li>– omawia założenia niemieckiego planu inwazji na Wielką Brytanię</li> </ul>                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje potencjał militarny wojsk niemieckich i brytyjskich w czasie wojny o Anglię</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia wkład polskich lotników w walki o Wielką Brytanię</li> </ul>   |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                        |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|
|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | – wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Niemiec w bitwie o Anglię                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                        |
| 3. Wojna III Rzeszy z ZSRS        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Barbarossa”</li> <li>– zna daty: agresji Niemiec na ZSRS (22 VI 1941), bitwy pod Stalingradem (VIII 1942 – II 1943)</li> <li>– omawia przełomowe znaczenie bitwy stalingradzkiej dla przebiegu II wojny światowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Wielka Wojna Ojczyźniana</li> <li>– zna datę: bitwy pod Moskwą (XI–XII 1941)</li> <li>– identyfikuje postać: Gieorgija Żukowa</li> <li>– wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRS: pod Moskwą i pod Stalingradem</li> <li>– wyjaśnia przyczyny ataku III Rzeszy na Związek Sowiecki</li> <li>– przedstawia etapy wojny niemiecko-sowieckiej</li> <li>– wyjaśnia, jakie czynniki spowodowały klęskę ofensywy niemieckiej na Moskwę w 1941 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: blokada Leningradu, <i>Lend-Lease Act</i></li> <li>– zna datę: blokady Leningradu (1941–1944)</li> <li>– identyfikuje postać: Friedricha von Paulusa</li> <li>– przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w latach 1941–1943</li> <li>– charakteryzuje stosunek ludności do okupanta na zajmowanych terenach przez Niemców</li> <li>– przedstawia, w jaki sposób Niemcy traktowali jeńców sowieckich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRS</li> <li>– przedstawia warunki prowadzenia działań wojennych przez Niemcy na terenie ZSRS</li> <li>– wyjaśnia przyczyny i okoliczności zdobycia przewagi militarnej przez ZSRS</li> </ul>                                             | – ocenia postawę władz sowieckich w czasie Wielkiej Wojny Ojczyźnianej |
| 4. Polityka okupacyjna III Rzeszy | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, getto, Holokaust, obóz koncentracyjny</li> <li>– przedstawia założenia rasowej polityki hitlerowców oraz metody jej realizacji</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfikacja, Generalny Plan Wschodni, gwiazda Dawida, obóz zagłady</li> <li>– zna datę: powstania Generalnego Planu Wschodniego (1942)</li> <li>– identyfikuje postacie: Adolfa Eichmanna, Ireny Sendlerowej</li> <li>– wymienia założenia niemieckiego Generalnego Planu Wschód</li> <li>– charakteryzuje politykę okupacyjną Niemiec</li> </ul>                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: „przestrzeń życiowa” (Lebensraum), „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, „Szoah”, „Żegota”, szmalcownicy</li> <li>– zna datę: konferencji w Wannsee (I 1942)</li> <li>– identyfikuje postacie: Heinricha Himmlera, Oskara Schindlera</li> </ul>                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Babi Jar, Ponary, czetnicy</li> <li>– zna datę: wybuchu antyniemieckiego powstania w Paryżu (VIII 1942)</li> <li>– identyfikuje postacie: Josipa Broza-Tity, Raoula Wallenberga, Henryka Sławika,</li> <li>– porównuje sytuację ludności na terytoriach</li> </ul> | – ocenia postawy wobec Holokaustu                                      |

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                         |
|------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu</li> <li>– wyjaśnia, jakimi sposobami ludność terenów okupowanych niosła pomoc Żydom</li> <li>– omawia bilans Holokaustu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady w Europie</li> <li>– przedstawia przebieg zagłady europejskich Żydów</li> <li>– omawia postawy ludności ziem okupowanych wobec Holokaustu i niemieckich agresorów</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                    | okupowanych przez Niemców                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                         |
| 5. Wojna poza Europą   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: bitwa o Atlantyk</li> <li>– zna daty: ataku Japonii na USA (7 XII 1941), bitwy pod El Alamein (X–XI 1942), bitwy o Midway (VI 1942)</li> <li>– identyfikuje postać: Franklina Delano Roosevelta</li> <li>– wymienia główne strony konfliktu w Afryce i w rejonie Pacyfiku oraz ich najważniejsze cele strategiczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Afrika Korps, pakt trzech, wilcze stada, konwój, Enigma</li> <li>– zna daty: podpisania paktu trzech (IX 1940), bitwy na Morzu Koralowym (V 1942), kapitulacji wojsk włoskich i niemieckich w Afryce (V 1943)</li> <li>– identyfikuje postać: Erwina Rommla</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew pod El Alamein i pod Midway i lokalizuje je na mapie</li> <li>– wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów II wojny światowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: U-Boot, pancernik, lotniskowiec</li> <li>– zna daty: ataku Włoch na Egipt (VIII 1940), lądowania wojsk niemieckich w Afryce (1941), walk o Guadalcanal (VIII 1942 – II 1943)</li> <li>– identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery’ego, Dwighta Davida Eisenhowera</li> <li>– przedstawia przebieg walk w Afryce</li> <li>– charakteryzuje ekspansję japońską w Azji</li> <li>– omawia działania wojenne na morzach i oceanach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Torch”</li> <li>– zna datę: nalotów na Maltę (1940–1942)</li> <li>– wskazuje na mapie obszary opanowane przez Japończyków do końca 1942 r.</li> <li>– przedstawia rozwiązania militarne, które obie strony stosowały podczas zmagania na Oceanie Atlantyckim</li> </ul> | – ocenia konsekwencje włączenia się USA do wojny                                                                        |
| 6. Droga do zwycięstwa | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Karta atlantycka</i>, Wielka Koalicja, Wielka Trójka</li> <li>– zna datę: podpisania <i>Karty atlantyckiej</i> (14 VIII 1941 r.)</li> <li>– identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla</li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: konferencja w Teheranie, operacja „Overlord”</li> <li>– zna daty: bitwy na Łuku Kurskim (VII 1943), konferencji w Teheranie (XI–XII 1943), lądowania wojsk alianckich na Sycylii (VII 1943), bitwy o Monte Cassino (V 1944), operacji „Overlord” (6 VI 1944)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Lend-Lease Act</i>, konferencja w Casablance, operacja „Market Garden”, linia Gustawa</li> <li>– zna daty: konferencji w Casablance (I 1943), ofensywy Armii Czerwonej na froncie wschodnim (VI</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Bagration”</li> <li>– identyfikuje postać: Clausa von Stauffenberga</li> <li>– przedstawia przyczyny, okoliczności i skutki zamachu na Hitlera</li> </ul>                                                                                                               | – przedstawia wizję powojennego świata zarysowaną w <i>Karcie atlantyckiej</i> przez przywódców USA i Wielkiej Brytanii |

|                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                       |
|---------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia genezę powstania i cele Wielkiej Koalicji</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia decyzje podjęte podczas obrad Wielkiej Trójki w Teheranie</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew i operacji militarnych na froncie wschodnim i zachodnim w latach 1943–1944</li> </ul>                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>1944), zamachu na A. Hitlera (VII 1944), bitwy pod Falaise (VIII 1944)</li> <li>– identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Stanisława Maczka</li> <li>– przedstawia etapy formowania się Wielkiej Koalicji antyhitlerowskiej</li> <li>– przedstawia decyzje podjęte podczas konferencji w Casablance</li> <li>– opisuje walki na froncie zachodnim i we Włoszech w latach 1943–1944</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej</li> </ul>                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                       |
| Koniec II wojny światowej | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: ład jałtański</li> <li>– zna daty: konferencji jałtańskiej (4–11 II 1945), bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy (8/9 V 1945)</li> <li>– identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla</li> <li>– przedstawia decyzje podjęte podczas konferencji jałtańskiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: operacja berlińska, bezwarunkowa kapitulacja, kamikadze</li> <li>– zna daty: operacji berlińskiej (IV 1945), zrzucenia bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki (6 i 9 VIII 1945), bezwarunkowej kapitulacji Japonii (2 IX 1945)</li> <li>– przedstawia wielkie operacje strategiczne na froncie wschodnim i zachodnim</li> <li>– omawia okoliczności kapitulacji Japonii</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Wał Pomorski, taktyka „żabich skoków”</li> <li>– zna daty: bitwy o Iwo Jimę (II–III 1945), zdobycia Berlina (2 V 1945),</li> <li>– identyfikuje postać: Douglasa MacArthura</li> <li>– charakteryzuje działania na froncie wschodnim, zachodnim i na Pacyfiku w latach 1944-1945</li> <li>– omawia metody prowadzenia walki w rejonie Azji i Pacyfiku oraz przedstawia ich skutki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: bitwy na Morzu Filipińskim (VI 1944),</li> <li>– charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej</li> <li>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiła kapitulacja III Rzeszy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia założenia ładu jałtańskiego</li> <li>– ocenia decyzję Amerykanów o użyciu bomby atomowej przeciwko Japonii</li> </ul> |
| 1. Dwie okupacje          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, wysiedlenia, deportacja, sowietyzacja</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: traktat o granicach i przyjaźni, łapanka, volkslista, akcja AB</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: volksdeutsch, „gadzinówka”, Akcja Specjalna „Kraków”,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Tannenberg”</li> </ul>                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje i ocenia okupacyjną politykę władz niemieckich i sowieckich</li> </ul>                                             |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                           |
|----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie tereny pod okupacją niemiecką i sowiecką</li> <li>– charakteryzuje główne cele niemieckiej i sowieckiej polityki okupacyjnej</li> </ul>                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: podpisania traktatu o granicach i przyjaźni (28 IX 1939), akcji AB (V–VI 1940), zbrodni katyńskiej (IV–V 1940)</li> <li>– wskazuje na mapie miejsca masowych egzekucji Polaków pod okupacją niemiecką oraz zsyłek i kaźni ludności polskiej w ZSRS</li> <li>– podaje przykłady terroru niemieckiego i sowieckiego</li> <li>– wyjaśnia, jaki cel zamierzali zrealizować Niemcy, mordując polską inteligencję</li> <li>– omawia okoliczności i przebieg zbrodni katyńskiej</li> </ul>                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>granatowa policja, Pawiak, paszportyzacja</li> <li>– zna daty: Akcji Specjalnej „Kraków” (XI 1939), paszportyzacji (1940)</li> <li>– identyfikuje postać: Hansa Franka</li> <li>– przedstawia i porównuje politykę okupanta niemieckiego na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie</li> <li>– charakteryzuje życie codzienne w kraju pod okupacją niemiecką na przykładzie Warszawy</li> </ul>                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: wyborów do zgromadzeń na Kresach (X 1939), deportacji Polaków w głąb ZSRS (II, IV i VI 1940 oraz V/VI 1941)</li> <li>– przedstawia zmiany terytorialne na ziemiach polskich pod okupacją</li> <li>– przedstawia deportacji Polaków w głąb ZSRS</li> </ul> | wobec polskiego społeczeństwa                                                             |
| 2. Władze polskie na uchodźstwie | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: rząd emigracyjny</li> <li>– identyfikuje postać: Władysława Sikorskiego</li> <li>– przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu emigracyjnego</li> <li>– wyjaśnia, jakie znaczenie miała działalność rządu emigracyjnego dla Polaków w kraju i na uchodźstwie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: układ Sikorski–Majski, armia Andersa, sprawa katyńska, katastrofa gibraltarska</li> <li>– zna daty: powstania rządu emigracyjnego (IX 1939), układu Sikorski–Majski (30 VII 1941), zerwania stosunków rządu emigracyjnego z ZSRS (25 IV 1943), katastrofy gibraltarskiej (4 VII 1943)</li> <li>– identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Władysława Andersa, Stanisława Mikołajczyka</li> <li>– omawia postanowienia układu Sikorski–Majski</li> <li>– przedstawia okoliczności formowania się Armii Polskiej w ZSRS</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: ewakuacji armii Andersa na Bliski Wschód (VIII 1942)</li> <li>– identyfikuje postać: Kazimierza Sosnkowskiego</li> <li>– przedstawia okoliczności podpisania układu Sikorski–Majski</li> <li>– opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS Armii Polskiej gen. Władysława Andersa</li> <li>– omawia polityczne skutki katastrofy gibraltarskiej</li> <li>– przedstawia tworzące się w ZSRS i w kraju pod okupacją ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Rada Narodowa RP</li> <li>– omawia losy polskich żołnierzy internowanych po klęsce wrześniowej</li> </ul>                                                                                                                               | – ocenia znaczenie układu Sikorski–Majski dla sprawy polskiej w czasie II wojny światowej |

|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                          |
|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | – wyjaśnia przyczyny zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem emigracyjnym w Londynie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                          |
| 3. Polskie Państwo Podziemne              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa (AK)</li> <li>– zna datę: powstania AK (14 II 1942)</li> <li>– identyfikuje postacie: Stefana Roweckiego ps. Grot, Tadeusza Komorowskiego ps. Bór</li> <li>– wymienia sfery działalności Polskiego Państwa Podziemnego</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Armia Krajowa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), Delegatura Rządu RP na Kraj, Rada Jedności Narodowej (RJN), Szare Szeregi, mały sabotaż, dywersja</li> <li>– zna datę: powstania Delegatury Rządu RP na Kraj (XII 1940)</li> <li>– identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Jana Bytnara ps. Rudy</li> <li>– wskazuje na mapie rejony najintensywniejszej działalności polskiej partyzantki</li> <li>– przedstawia struktury Polskiego Państwa Podziemnego</li> <li>– omawia rolę Rady Jedności Narodowej w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegała działalność Delegata Rządu na Kraj</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: partyzantka Hubala, Służba Zwycięstwu Polski (SZP), cichociemni, Kedyw, akcja scaleniowa</li> <li>– zna daty: powstania SZP (IX 1939), ZWZ (XI 1939)</li> <li>– identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego, Jana Karskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego</li> <li>– omawia proces budowania struktur wojskowych Polskiego Państwa Podziemnego</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegała akcja scaleniowa</li> <li>– wymienia najważniejsze akcje zbrojne ZWZ-AK</li> <li>– charakteryzuje działalność polskich partii politycznych w okresie okupacji</li> <li>– przedstawia działalność Delegatury Rządu na Kraj</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polityczny Komitet Porozumiewawczy (PKP), Narodowa Organizacja Wojskowa, Bataliony Chłopskie, Narodowe Siły Zbrojne, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa (AL)</li> <li>– zna daty: akcji pod Arsenalem (1943), zamachu na F. Kutschere (II 1944)</li> <li>– identyfikuje postacie: Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego, Cyryła Ratajskiego, Franza Kutschery</li> <li>– charakteryzuje działalność partyzantki majora Hubala</li> <li>– omawia strukturę i działalność Szarych Szeregów</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób rząd emigracyjny utrzymywał kontakty z krajem pod okupacją</li> </ul> |                                                          |
| TSW – Zbrojne akcje polskiego ruchu oporu | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: akcja pod Arsenalem</li> <li>– zna datę: akcji pod Arsenalem (III 1943)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: zamach na F. Kutschere, sabotaż, dywersja, Kedyw</li> <li>– zna datę: zamachu na Franza Kutschere (II 1944)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: akcja pod Arsenalem („Meksyk II”), akcja „Główki”</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: decyzji AK o przejściu od biernego oporu do ograniczonej walki z okupantem (1942)</li> <li>– omawia przebieg zamachu na F. Kutschere</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | – ocenia zaangażowanie młodych ludzi w walce z okupantem |

|                                       |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać: Jana Bytnara ps. Rudy</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki akcji pod Arsenalem</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Tadeusza Zawadzkiego ps. Zośka, Franza Kutschery</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki zamachu na F. Kutschere</li> <li>– wyjaśnia, jakie represje spotkały Polaków za przeprowadzenie akcji pod Arsenalem</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać: Emila Fieldorfa ps. Nil</li> <li>– przedstawia metody działalności Kedywu</li> <li>– omawia przebieg akcji pod Arsenalem</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                        |
| 4. Społeczeństwo polskie pod okupacją | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: łapanka, Holokaust, getto</li> <li>– wymienia postawy Polaków wobec polityki okupanta niemieckiego</li> <li>– przedstawia metody eksterminacji narodu żydowskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Generalny Plan Wschód, Rada Pomocy Żydom „Żegota”, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, rzeź wołyńska</li> <li>– zna daty: powstania Generalnego Planu Wschód (1942), wybuchu powstania w getcie warszawskim (19 IV 1943), rzezi wołyńskiej (1943)</li> <li>– identyfikuje postacie: Marka Edelmana, Ireny Sendlerowej, Józefa i Wiktorii Ulmów</li> <li>– przedstawia założenia Generalnego Planu Wschód</li> <li>– wyjaśnia, w jakim celu okupanci prowadzili walkę z polską kulturą</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia znaczenie terminów: kontyngent, czarny rynek, Żydowska Organizacja Bojowa (ŻOB), szmalcownik, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystki etniczne</li> <li>– zna daty: decyzji o przeprowadzeniu Holokaustu (1942), początku wysiedleń na Zamojszczyźnie (XI 1942), tzw. krwawej niedzieli (11 VII 1943)</li> <li>– identyfikuje postacie: Władysława Bartoszewskiego, Zofii Kossak-Szczuckiej, Witolda Pileckiego, Jana Karskiego</li> <li>– omawia wysiedlenia na Zamojszczyźnie i ich skutki</li> <li>– charakteryzuje warunki życia w getcie</li> <li>– opisuje postawy Polaków wobec Holokaustu</li> <li>– przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego na Kresach Wschodnich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: zamordowania rodziny Ulmów (24 III 1944)</li> <li>– identyfikuje postać: Stepana Bandery</li> <li>– opisuje przebieg powstania w getcie warszawskim</li> <li>– przedstawia stosunek państw zachodnich do Holokaustu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawy Polaków wobec polityki okupantów</li> <li>– ocenia postawy Polaków wobec Holokaustu</li> </ul> |

|                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5. Plan „Burza” i powstanie warszawskie | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: godzina „W”</li> <li>– zna czas trwania powstania warszawskiego (1 VIII–2 X 1944)</li> <li>– przedstawia przyczyny i opisuje skutki powstania warszawskiego</li> </ul>                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Burza”, zrzuty</li> <li>– zna daty: opracowania planu „Burza” (1943/1944)</li> <li>– identyfikuje postać: Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, Leopolda Okulickiego</li> <li>– przedstawia założenia planu „Burza”</li> <li>– charakteryzuje etapy przebiegu powstania warszawskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Ostra Brama”</li> <li>– zna daty: operacji „Ostra Brama” (VII 1944)</li> <li>– identyfikuje postać: Antoniego Chruściela ps. Monter</li> <li>– opisuje realizację planu „Burza” na Kresach Wschodnich</li> <li>– przedstawia sytuację w Warszawie w przededniu powstania i opisuje jej wpływ na bezpośrednią decyzję wydania rozkazu o wybuchu powstania</li> <li>– omawia postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać: Ericha von dem Bacha-Zelewskiego</li> <li>– omawia okoliczności polityczne i militarne, które wpłynęły na podjęcie decyzji o wybuchu powstania w Warszawie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną</li> <li>– ocenia postawę aliantów zachodnich i ZSRS wobec powstania warszawskiego</li> </ul> |
| 6. Polacy w koalicji antyhitlerowskiej  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie</li> <li>– wymienia i wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku, Monte Cassino, Arnhem)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: walk o Narwik (V 1940), walk o Tobruk (VIII – XII 1941), walk o Monte Cassino (V 1944), bitwy pod Lenino (X 1943)</li> <li>– identyfikuje postać: Władysława Andersa</li> <li>– wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: powstania armii gen. Z. Berlinga w ZSRS (V 1943), bitwy pod Falaise (VIII 1944), bitwy pod Arnhem (IX 1944)</li> <li>– identyfikuje postacie: Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga</li> <li>– opisuje szlak bojowy polskich jednostek wojskowych walczących na lądzie, na morzu i w powietrzu na wszystkich frontach II wojny światowej</li> </ul>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Zygmunta Szyszko-Bohusza, Karola Świerczewskiego</li> <li>– charakteryzuje proces formowania się polskich oddziałów wojskowych we Francji</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej</li> </ul>                                                                                                                                              |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                        |
|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| 7. Sprawa polska pod koniec wojny | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Manifest PKWN, Polska lubelska, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (TRJN)</li> <li>– zna daty: ogłoszenia Manifestu PKWN (22 VII 1944), powstania TRJN (VI 1945)</li> <li>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach komuniści przejęli władzę w Polsce</li> <li>– omawia okoliczności i skutki powstania TRJN</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Partia Robotnicza (PPR), proces szesnastu</li> <li>– zna daty: powstania PPR (1942), konferencji w Teheranie (1943), konferencji w Jałcie (II 1945), procesu szesnastu (VI 1945),</li> <li>– identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego, Bolesława Bieruta</li> <li>– wymienia postanowienia konferencji w Teheranie i w Jałcie dotyczące sprawy Polski</li> <li>– przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów</li> <li>– przedstawia metody działania polskich komunistów w celu przejęcia władzy w państwie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Krajowa Rada Narodowa (KRN), Niepodległość („NIE”)</li> <li>– zna daty: powołania KRN (31 XII 1943/1 I 1944), powstania Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej (XII 1944), rozwiązania AK (19 I 1945)</li> <li>– identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil</li> <li>– podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRS</li> <li>– opisuje metody represji zastosowane przez komunistów wobec Polskiego Państwa Podziemnego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Iwana Sierowa, Jana Stanisława Jankowskiego, Kazimierza Pużaka</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób decyzje Wielkiej Trójki w Teheranie łamały postanowienia <i>Karty atlantyckiej</i></li> <li>– omawia postawy działaczy Polskiego Państwa Podziemnego wobec reżimu komunistycznego</li> </ul> | – ocenia stosunek wielkich mocarstw do sprawy polskiej |
| 1. Powojenny podział świata       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Narodów Zjednoczonych, Karta Narodów Zjednoczonych</li> <li>– zna daty: podpisania Karty Narodów Zjednoczonych (VI 1945), konferencji poczdamskiej (VII–VIII 1945)</li> <li>– identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry’ego Trumana</li> <li>– wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie</li> <li>– przedstawia cele ONZ</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: układ dwubiegunowy, procesy norymberskie, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Zgromadzenie Ogólne ONZ, sekretarz generalny ONZ, <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i>, strefa okupacyjna</li> <li>– zna daty: konferencji założycielskiej ONZ (IV 1945), I procesu norymberskiego (XI 1945 – X 1946), uchwalenia <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i> (1948)</li> <li>– wskazuje na mapie podział Europy na blok zachodni i wschodni</li> </ul>                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: plan Marshalla (Europejski Plan Odbudowy), denazyfikacja, demilitaryzacja, dekartelizacja, demokratyzacja</li> <li>– zna daty: ogłoszenia planu Marshalla (VI 1947)</li> <li>– identyfikuje postacie: Clementa Attlee, George’a Marshalla</li> <li>– wskazuje na mapie państwa, które</li> </ul>                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego państwa Europy Wschodniej nie skorzystały z planu Marshalla</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób zrealizowano w Niemczech zasadę czterech D</li> <li>– porównuje politykę państw zachodnich i ZSRS wobec Niemiec pod okupacją</li> </ul>                                                             | – ocenia znaczenie powstania ONZ i NATO                |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń</li> <li>– omawia strukturę ONZ i jej działalność w okresie powojennym</li> <li>– opisuje politykę zwycięskich mocarstw wobec Niemiec</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>przyjęły pomoc USA w ramach planu Marshalla</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia polityczne skutki II wojny światowej</li> <li>– wyjaśnia przyczyny dominacji USA i ZSRS w powojennym świecie</li> </ul>                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                               |
| 2. Początek zimnej wojny         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: żelazna kurtyna, zimna wojna, mur berliński</li> <li>– zna daty: proklamowania RFN (IX 1949), powstania NRD (X 1949), budowy muru berlińskiego (1961)</li> <li>– identyfikuje postać: Harry'ego Trumana</li> <li>– wskazuje na mapie terytorium RFN i NRD</li> <li>– wyjaśnia, czym była zimna wojna</li> <li>– przedstawia przyczyny powstania dwóch państw niemieckich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: doktryna Trumana, blokada Berlina Zachodniego, NATO</li> <li>– zna daty: ogłoszenia doktryny Trumana (III 1947), blokady Berlina Zachodniego (VI 1948–V 1949), powstania NATO (1949)</li> <li>– identyfikuje postać: Konrada Adenauera</li> <li>– wskazuje na mapie żelazną kurtynę</li> <li>– przedstawia sposób przejmowania władzy przez komunistów w państwach Europy Środkowo-Wschodniej</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób doktryna Trumana miała powstrzymać rosnące wpływy komunistów na świecie</li> <li>– wskazuje okoliczności powstania NATO</li> <li>– opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Bizonia, powstanie berlińskie</li> <li>– zna daty: przemówienia W. Churchilla w Fulton (III 1946), powstania Bizonii (1947), powołania Trizonii (1949), powstania berlińskiego (VI 1953)</li> <li>– wskazuje na mapie podział Niemiec na strefy okupacyjne</li> <li>– przedstawia proces powstania dwóch państw niemieckich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać Waltera Ulbrichta</li> <li>– wyjaśnia genezę blokady Berlina Zachodniego</li> <li>– podaje przyczyny wybuchu powstania berlińskiego</li> <li>– omawia różnice między państwami niemieckimi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia politykę ZSRS wobec państw Europy Środkowo-Wschodniej</li> <li>– ocenia politykę państw okupacyjnych wobec Niemiec</li> </ul> |
| TSW – Historia muru berlińskiego | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: mur berliński</li> <li>– zna daty: rozpoczęcia budowy muru berlińskiego (VIII 1961), zburzenia muru berlińskiego (XI 1961)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać: Helmuta Kohla</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę w propagandzie komunistycznej odgrywał mur berliński</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postaci: Johna Fitzgeralda Kennedy'ego, Ronalda Reagana</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Checkpoint Charlie</li> <li>– zna daty: śmierci pierwszej ofiary (VIII 1961) przy próbie przekroczenia</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia znaczenie, jakie dla podzielonego Berlina miały wizyty prezydentów USA J.F. Kennedy'ego i R. Reagana</li> </ul>               |

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                       | <p>1989), zjednoczenia Niemiec (1990)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia przyczyny zbudowania muru berlińskiego</li> <li>– omawia okoliczności upadku muru berlińskiego</li> </ul>                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego ludzie uciekali do Berlina Zachodniego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>muru berlińskiego, wydarzeń przy Checkpoint Charlie (1961)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje, jak budowano mur berliński</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób opinia międzynarodowa zareagowała na budowę muru berlińskiego</li> </ul>                                                                                         |  |
| 3. Za żelazną kurtyną | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: kraje demokracji ludowej, powstanie węgierskie</li> <li>– zna datę: wybuchu powstania węgierskiego (X 1956)</li> <li>– omawia cechy charakterystyczne państw demokracji ludowej</li> <li>– wymienia przyczyny i skutki powstania węgierskiego w 1956 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: odwilż, tajny referat Chruszczowa, destalinizacja, Układ Warszawski</li> <li>– zna daty: śmierci J. Stalina (5 III 1953 r.), powstania Układu Warszawskiego (1955), XX Zjazdu KPZR (II 1956)</li> <li>– identyfikuje postać: Nikity Chruszczowa</li> <li>– wyjaśnia znaczenie śmierci Stalina dla przemian w ZSRS i krajach demokracji ludowej</li> <li>– omawia przejawy odwilży w ZSRS</li> <li>– przedstawia najważniejsze tezy referatu N. Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR i konsekwencje ogłoszenia tego przemówienia</li> <li>– omawia okoliczności powstania i znaczenie Układu Warszawskiego</li> <li>– wymienia przejawy odprężenia w relacjach międzynarodowych w latach 1953–1960</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG)</li> <li>– zna daty: powstania RWPG (1949), wkroczenia Armii Czerwonej na Węgry (XI 1956), końca okresu odprężenia między Wschodem a Zachodem (1960)</li> <li>– identyfikuje postaci: Josipa Broza-Tity, Ławrientija Berii, Imre Nagya</li> <li>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do konfliktu między ZSRS a komunistycznymi władzami Jugosławii</li> <li>– charakteryzuje sposób sprawowania władzy i prowadzoną politykę przez N. Chruszczowa</li> <li>– przedstawia przebieg powstania węgierskiego z 1956 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: żdanowszczyzna, Kominform</li> <li>– zna daty: powstania Kominformu (IX 1947),</li> <li>– identyfikuje postać: Andrieja Żdanowa</li> <li>– charakteryzuje i porównuje sytuację społeczno-polityczną w ZSRS po zakończeniu II wojny światowej i po śmierci Stalina</li> </ul> |  |

|                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Daleki Wschód po II wojnie światowej | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: wojny w Korei (1950–1953)</li> <li>– wskazuje na mapie Koreę, Wietnam i Chiny</li> <li>– wymienia komunistyczne kraje Dalekiego Wschodu</li> <li>– omawia przyczyny i skutki konfliktów w Azji w czasie zimnej wojny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Wielki Skok, rewolucja kulturalna</li> <li>– zna daty: wojny domowej w Chinach (1946–1949), początku Wielkiego Skoku (1958), rewolucji kulturalnej (1966–1968)</li> <li>– identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Kim Ir Sena, Ho Szi Mina</li> <li>– omawia sposoby realizacji i skutki tzw. Wielkiego Skoku w Chinach</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób przebiegała rewolucja kulturalna w Chinach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Kuomintang, reedukacja</li> <li>– zna daty: powstania Chińskiej Republiki Ludowej (X 1949), proklamowania Republiki Chińskiej (1949), bitwy pod Dien Bien Phu (1954)</li> <li>– identyfikuje postacie: Czang Kaj-szeka, Douglasa MacArthura</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Chinach po II wojnie światowej</li> <li>– opisuje skutki polityki gospodarczej i kulturalnej Mao Zedonga</li> <li>– opisuje proces dekolonizacji Indochin</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Czerwona Gwardia (hunwejbini), <i>Czerwona książeczka</i></li> <li>– zna daty: rozejmu w Panmundżonie (1953)</li> <li>– opisuje komunistyczne reżimy w Chinach i Korei Północnej, szczególnie uwzględniając stosunek władzy do jednostki</li> <li>– przedstawia rywalizację USA i ZSRS podczas wojny w Korei</li> </ul> | – ocenia następstwa procesu dekolonizacji                                                                                                                                                                   |
| 5. Rozpad systemu kolonialnego          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: dekolonizacja, Trzeci Świat</li> <li>– wskazuje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: metoda tzw. biernego oporu, Rok Afryki</li> <li>– zna datę: Roku Afryki (1960)</li> <li>– identyfikuje postać: Mahatmy Gandhiego</li> <li>– przedstawia skutki rozpadu brytyjskiego imperium kolonialnego w Indiach</li> <li>– charakteryzuje problemy państw Trzeciego Świata po uzyskaniu niepodległości</li> </ul>                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Indyjski Kongres Narodowy, Liga Muzułmańska, Organizacja Jedności Afrykańskiej (OJA), Ruch Państw Niezrzeszonych, neokolonializm</li> <li>– zna daty: powstania Indii i Pakistanu (1947), konferencji w Bandungu (1955)</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę w procesie dekolonizacji Indii odegrał Indyjski Kongres Narodowy</li> </ul>                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: wojny w Algierii (1954–1962), wojny w Biafrze (1967)</li> <li>– identyfikuje postać: Charles’a de Gaulle’a</li> <li>– charakteryzuje konflikty zbrojne w Afryce w dobie dekolonizacji i po 1960 r.</li> </ul>                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia najważniejsze skutki polityczne i gospodarcze procesu dekolonizacji</li> <li>– ocenia rolę Mahatmy Gandhiego w procesie dekolonizacji Indii</li> </ul> |

|                                  |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                      |
|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | – podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                      |
| 6. Konflikt na Bliskim Wschodzie | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód, konflikt żydowsko-palestyński</p> <p>– omawia charakter konfliktu bliskowschodniego</p>                                                                     | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: syjonizm, wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP)</p> <p>– zna daty: powstania Izraela (1948), wojny sześciodniowej (1967), wojny Jom Kippur (1973), I wojny w Zatoce Perskiej (1990)</p> <p>– identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Jasira Arafata</p> <p>– wskazuje na mapie rejon Bliskiego Wschodu i Zatoki Perskiej</p> <p>– przedstawia okoliczności, w jakich powstało państwo Izrael</p> <p>– wymienia przyczyny i skutki konfliktów izraelsko-arabskich</p> <p>– omawia konflikt w rejonie Zatoki Perskiej</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: intifada, Autonomia Palestyńska, operacja „Pustynna burza”</p> <p>– zna daty: wydania deklaracji Balfoura (1917), wojny o niepodległość Izraela (1948–1949), wojny izraelsko-egipskiej (X 1956), porozumienia w Camp David (1978), wybuchu intifady (1987), porozumienia z Oslo (1993)</p> <p>– identyfikuje postacie: Ruhollaha Chomeiniego, Saddama Husajna</p> <p>– omawia proces powstawania państwa Izrael i jego funkcjonowanie w pierwszych latach niepodległości</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: kibuc, szyici, zamach w Monachium</p> <p>– zna daty: rezolucji ONZ o podziale Palestyny (1947), nacjonalizacji Kanału Sueskiego (1956), zamachu w Monachium (1972)</p> <p>– identyfikuje postacie: Gamala Abdela Namera, Menachema Begin</p> <p>– charakteryzuje i ocenia zjawisko terroryzmu palestyńskiego</p> | – ocenia rolę światowych mocarstw w konflikcie bliskowschodnim       |
| 7. Zimna wojna i wyścig zbrojeń  | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: praska wiosna, wyścig zbrojeń</p> <p>– zna datę: praskiej wiosny (1968)</p> <p>– identyfikuje postać: Fidela Castro</p> <p>– omawia przyczyny i skutki praskiej wiosny</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys kubański, lądowanie w Zatoce Świń, odprężenie</p> <p>– zna daty: desantu w Zatoce Świń (1961), ogłoszenia blokady morskiej Kuby (X 1962), wojny w Wietnamie (1957–1975), interwencji wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji (20/21 VIII 1968)</p> <p>– identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Johna F. Kennedy’ego,</p>                                                                                                                                                                                                                            | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Vietcong, Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Czerwoni Khmerzy</p> <p>– zna daty: przejścia władzy na Kubie przez F. Castro (1959), Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (1973–1975), dyktatury</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu: „gorąca linia” między Moskwą i Waszyngtonem</p> <p>– zna daty: umieszczenia pierwszego sztucznego satelity w kosmosie (1947), wysłania pierwszego człowieka w kosmos (1961), lądowania na Księżycu (1969),</p>                                                                                                    | – omawia wpływy ZSRS na świecie i ocenia ich polityczne konsekwencje |

|                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                  |
|------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
|                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja między USA i ZSRS w dziedzinach: wojskowości i podboju kosmosu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>Richarda Nixona, Leonida Breżniewa, Alexandra Dubčeka</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny i skutki konfliktu kubańskiego</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki amerykańskiej interwencji w Wietnamie</li> <li>– wyjaśnia okoliczności interwencji sił Układu Warszawskiego w Czechosłowacji</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Czerwonych Khmerów (1975–1979),</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje po-stać Dwighta Eisenhowera</li> <li>– omawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRS i USA w latach 60. i 70. XX w.</li> <li>– przedstawia skutki rządów Czerwonych Khmerów w Kambodży</li> </ul>                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Pol Pota, Jurija Gagarina, Neila Armstronga</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                  |
| 8. Droga ku wspólnej Europie                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: traktaty rzymskie, Unia Europejska, euro</li> <li>– zna daty: powstania EWWiS (1952), podpisania traktatów rzymskich (1957), powstania Unii Europejskiej (1993)</li> <li>– identyfikuje postać: Roberta Schumana</li> <li>– wskazuje na mapie państwa założycielskie EWG</li> <li>– podaje przyczyny integracji europejskiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom), Komisja Europejska, Parlament Europejski, układ z Schengen, traktat z Maastricht</li> <li>– zna daty: podpisania układu w Schengen (1985), zawarcia traktatu w Maastricht (1992)</li> <li>– identyfikuje postacie: Konrada Adenauera, Alcida De Gasperiego</li> <li>– wskazuje na mapie państwa należące do UE</li> <li>– wymienia zjawiska, które wpłynęły na umocnienie się demokracji w Europie Zachodniej po II wojnie światowej</li> <li>– przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, Rada Europejska</li> <li>– zna daty: ogłoszenia planu Schumana (1950), powstania Komisji Wspólnot Europejskich (1967)</li> <li>– wskazuje na mapie etapy rozszerzania EWG</li> <li>– omawia wpływ integracji europejskiej na rozwój gospodarczy i demokratyzację państw Europy Zachodniej</li> <li>– porównuje sytuację gospodarczą państw Europy Zachodniej i Wschodniej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej (OEEC), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)</li> <li>– zna daty: rewolucji goździków (1974), końca dyktatury F. Franco w Hiszpanii (1975)</li> <li>– identyfikuje postacie: Antonia de Oliveiry Salazara, króla Juana Carlosa</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do demokratycznych przemian w krajach Europy Zachodniej i Południowej</li> </ul> | – ocenia gospodarcze i polityczne skutki integracji europejskiej |
| 9. Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX w. | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: rewolucja obyczajowa</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: ruch kontestatorski, hipisi, pacyfizm, feminizm, segregacja rasowa</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja seksualna, kontrkultura,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Frakcja</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | – ocenia skutki społeczne, kulturalne i polityczne               |

|                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia cechy charakterystyczne rewolucji obyczajowej i jej skutki</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: obrad Soboru Watykańskiego II (1962–1965), zniesienia segregacji rasowej w USA (1964)</li> <li>– identyfikuje postacie: Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI</li> <li>– przedstawia przyczyny przemian społecznych i kulturowych w drugiej połowie XX w.</li> <li>– wymienia hasła ruchów kontestatorskich</li> <li>– przedstawia cele buntów studenckich w krajach zachodnich w latach 60.</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegała walka z segregacją rasową w USA</li> <li>– wymienia skutki obrad Soboru Watykańskiego II</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Greenpeace, Woodstock, terroryzm polityczny</li> <li>– zna daty: buntów studenckich we Francji (1968), festiwalu w Woodstock (1969), marszu w Waszyngtonie (1963)</li> <li>– wymienia przykłady zespołów rockowych, które miały wpływ na kształtowanie się kultury młodzieżowej lat 60. i 70.</li> <li>– omawia cechy charakterystyczne ruchów kontestatorskich</li> <li>– prezentuje poglądy ruchów feministycznych w XX w.</li> <li>– omawia przyczyny, przejawy i skutki buntów studenckich</li> <li>– opisuje walkę o równouprawnienie w USA</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Czerwonej Armii, Czerwone Brygady</li> <li>– identyfikuje postacie: Adreasa</li> <li>Baadera, Alda Moro</li> <li>– podaje przykłady wybitnych osobowości ruchów kontestatorskich</li> <li>– omawia genezę, przejawy i skutki terroryzmu politycznego</li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>przemian obyczajowych lat 60. XX w.</li> <li>– ocenia znaczenie reform Soboru Watykańskiego II</li> </ul> |
| 1. Początki władzy komunistów w Polsce | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemia Odzyskana, referendum ludowe</li> <li>– zna daty: referendum ludowego (30 VI 1946), pierwszych powojennych wyborów parlamentarnych (I 1947)</li> <li>– identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bierut, Władysława Gomułki</li> <li>– wskazuje na mapie granice Polski po II wojnie światowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: linia Curzona, repatrianci, akcja „Wisła”, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), „cuda nad urną”, demokracja ludowa</li> <li>– zna daty: pogromu kieleckiego (1946), akcji „Wisła” (1947)</li> <li>– identyfikuje postać: Józefa Cyrankiewicza</li> <li>– wskazuje na mapie kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich</li> </ul>                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: partie koncesjonowane, Urząd Bezpieczeństwa (UB), Milicja Obywatelska (MO), cenzura prewencyjna</li> <li>– zna daty: polsko-sowieckiego układu granicznego (VIII 1945), uchwalenia „małej konstytucji” (II 1947), uznania nienaruszalności polskiej granicy zachodniej</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Karola Świerczewskiego, Augusta Hłonda</li> <li>– przedstawia proces odbudowy ośrodków uniwersyteckich w powojennej Polsce</li> <li>– przedstawia różne postawy społeczeństwa polskiego wobec nowej władzy oraz ich uwarunkowania polityczne, społeczne i ekonomiczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawy Polaków wobec nowego reżimu</li> </ul>                                                   |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów</li> </ul>                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia zmiany terytorium Polski po II wojnie światowej w odniesieniu do granic z 1939 r.</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki migracji ludności na ziemiach polskich po II wojnie światowej</li> <li>– omawia przyczyny i skutki akcji „Wisła”</li> <li>– przedstawia okoliczności i skutki przeprowadzenia referendum ludowego</li> <li>– opisuje metody, dzięki którym komuniści zdobyli władzę w Polsce</li> </ul> | <p>przez NRD (1950) i RFN (1970)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje międzynarodowe uwarunkowania ukształtowania polskiej granicy państwowej po II wojnie światowej</li> <li>– przedstawia stosunek polskich partii politycznych do referendum ludowego</li> <li>– podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRS</li> </ul>                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                    |
| TSW – Jak Polacy zajmowali Ziemię Odzyskaną? | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Ziemia Odzyskana</li> <li>– zna datę: początku napływu osadników na Ziemię Odzyskaną (1945)</li> <li>– wymienia, skąd pochodzili osadnicy, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: szabrownictwo</li> <li>– zna datę: akcji „Wisła” (1947)</li> <li>– omawia proces przejmowania kontroli nad Ziemią Odzyskaną przez Polaków</li> <li>– omawia przyczyny napływu osadników na Ziemię Odzyskaną</li> <li>– przedstawia postawy Polaków, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Ministerstwo Ziemi Odzyskanych</li> <li>– zna datę: utworzenia dywizji rolniczo-gospodarczej do przejmowania Ziemi Odzyskanych (1945)</li> <li>– identyfikuje postać: Władysława Gomułki</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób propaganda komunistyczna upowszechniała ideę Ziemi Odzyskanych</li> <li>– wyjaśnia, jak władze polskie traktowały Niemców zamieszkujących Ziemię Odzyskaną</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać: Augusta Hłonda</li> <li>– przedstawia rolę Kościoła katolickiego w integracji Ziemi Odzyskanych z Polską</li> <li>– wymienia przykłady filmowych adaptacji losów Ziemi Odzyskanych i ich mieszkańców</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia politykę władz komunistycznych wobec Ziemi Odzyskanych</li> </ul>                  |
| 2. Opór społeczny wobec komunizmu            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: żołnierze niezłomni (wyklęci)</li> </ul>                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: podziemie niepodległościowe, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” (WiN)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), Urząd</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Narodowe Zjednoczenie Wojskowe</li> <li>– zna daty: powstania Radia Wolna Europa (1949) i jej</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawy działaczy podziemia niepodległościowego i żołnierzy niezłomnych</li> </ul> |

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                      |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|
|                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Danuty Siedzikówny ps. Inka, Witolda Pileckiego</li> <li>– wymienia przykłady represji stosowanych wobec antykomunistycznego ruchu oporu</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: powołania WiN (IX 1945), wykonania wyroków śmierci na Witoldzie Pileckim (1948), Danucie Siedzikównie ps. Inka (1948) i Emilu Fieldorfie ps. Nil (1953)</li> <li>– identyfikuje postacie: Jana Rodowicza ps. Anoda, Emila Fieldorfa ps. Nil, Jana Nowaka-Jeziorańskiego</li> <li>– wyjaśnia, jakie cele przyświecały organizacjom podziemia niepodległościowego</li> <li>– przedstawia metody działania organizacji podziemia niepodległościowego</li> </ul> | <p>Bezpieczeństwa (UB), Radio Wolna Europa</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: wykonania wyroków śmierci na Zygmuncie Szendzielarzu ps. Łupaszka (1948), ucieczki Józefa Światły na Zachód (1953), rozbicia ostatniego zgrupowania podziemia antykomunistycznego (1963)</li> <li>– identyfikuje postacie: Zygmunta Szendzielarza ps. Łupaszka, Józefa Światły</li> <li>– omawia sposób funkcjonowania komunistycznego aparatu terroru</li> <li>– wyjaśnia, jakie cele chciały osiągnąć władze komunistyczne poprzez stosowanie terroru wobec swoich przeciwników</li> </ul> | <p>rozgłośni polskiej (1951), procesu</p> <p>IV Zarządu Głównego WiN (1950), wykonania wyroków na członków IV Zarządu Głównego WiN (1951)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Mariana Bernaciaka ps. Orlik, Hieronima Dekutowskiego ps. Zapora, Franciszka Jaskulskiego ps. Zagończyk, Józefa Franczaka ps. Lalek</li> <li>– przedstawia okoliczności, w jakich ujawniono kulisy działalności komunistycznych służb bezpieczeństwa</li> </ul> |                                                                      |
| 3. Powojenna odbudowa | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu</li> <li>– zna datę: wydania dekretu o reformie rolnej (IX 1944)</li> <li>– omawia założenia i skutki realizacji dekretów o reformie rolnej i nacjonalizacji przemysłu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa o handel, plan trzyletni</li> <li>– zna daty: ustawy o nacjonalizacji (I 1946), tzw. bitwy o handel (1947), planu trzyletniego (1947–1949)</li> <li>– przedstawia bilans polskich strat wojennych w gospodarce</li> <li>– opisuje zniszczenia wojenne Polski</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegała bitwa o handel i jakie były jej skutki</li> <li>– podaje założenia planu trzyletniego i efekt jego realizacji</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: UNRRA, Centralny Urząd Planowania</li> <li>– przedstawia proces zagospodarowywania Ziemi Odzyskanych</li> <li>– przedstawia straty dóbr kulturalnych w Polsce</li> <li>– określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Ministerstwo Ziemi Odzyskanych</li> <li>– zna datę: powołania Ministerstwa Ziemi Odzyskanych (1945)</li> <li>– wyjaśnia, jak nowi mieszkańcy traktowali Ziemię Odzyskaną</li> <li>– omawia przebieg odbudowy Warszawy</li> </ul>                                                                                                                                                                         | – ocenia skutki społeczne reform gospodarczych i gospodarki planowej |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Polska w czasach stalinizmu | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL)</li> <li>– zna datę: przyjęcia konstytucji PRL (22 VII 1952)</li> <li>– identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta</li> <li>– podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: system monopartyjny, system centralnego sterowania, plan sześcioletni, kolektywizacja, stalinizm, socrealizm</li> <li>– zna daty: powstania PZPR (XII 1948), planu sześcioletniego (1950–1955)</li> <li>– identyfikuje postać: Stefana Wyszyńskiego</li> <li>– podaje założenia planu sześcioletniego</li> <li>– omawia przyczyny i skutki kolektywizacji w Polsce</li> <li>– wskazuje cechy charakterystyczne socrealizmu w kulturze polskiej</li> <li>– przedstawia założenia konstytucji PRL z 1952 r.</li> <li>– przytacza przykłady terroru w czasach stalinowskich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: odchylenie prawicowo-nacjonalistyczne, „wyścig pracy”, Państwowe Gospodarstwa Rolne, kułak, Związek Młodzieży Polskiej (ZMP)</li> <li>– zna datę: internowania S. Wyszyńskiego (1953–1956)</li> <li>– identyfikuje postacie: Jakuba Bermana, Hilarego Minca</li> <li>– przedstawia okoliczności powstania PZPR</li> <li>– przedstawia konsekwencje społeczne i ekonomiczne planu sześcioletniego</li> <li>– wymienia przykłady świadczące o stalinizacji Polski</li> <li>– omawia cele propagandy komunistycznej w czasach stalinizmu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: podpisania porozumienia między rządem a Episkopatem (1950)</li> <li>– identyfikuje postacie: Konstantego Rokossowskiego, Czesława Kaczmarka</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego w Wojsku Polskim nadal występowały silne wpływy sowieckie</li> <li>– opisuje system represji władz komunistycznych wobec Kościoła</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia metody sprawowania władzy w Polsce na początku lat 50.</li> <li>– ocenia kult jednostki w Polsce w okresie stalinizmu</li> </ul> |
| 5. Polski Październik          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: poznański Czerwiec</li> <li>– zna datę: polskiego Października (X 1956)</li> <li>– identyfikuje postać: Władysława Gomułki</li> <li>– wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r.</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: „polska droga do socjalizmu”, Służba Bezpieczeństwa (SB), odwilż październikowa</li> <li>– zna daty: wydarzeń poznańskich (28–30 VI 1956), wyboru W. Gomułki na I sekretarza KC PZPR (X 1956),</li> <li>– identyfikuje postać: Józefa Cyrankiewicza</li> <li>– omawia przejawy odwilży październikowej w Polsce</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: puławianie, natolińczycy</li> <li>– zna daty: śmierci J. Stalina (5 III 1953), obrad VIII Plenum KC PZPR (X 1956), końca odwilży w Polsce (1957)</li> <li>– identyfikuje postać: Edwarda Ochaba</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSW), „Po Prostu”</li> <li>– identyfikuje postacie: Adama Ważyka, Romana Strzałkowskiego</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób <i>Poemat dla dorosłych</i> i publikacje w „Po Prostu” odzwierciedlały nastroje</li> </ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawy Józefa Cyrankiewicza i Władysława Gomułki wobec wydarzeń poznańskich</li> </ul>                                          |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r.</li> <li>– prezentuje okoliczności dojścia Władysława Gomułki do władzy</li> <li>– charakteryzuje zakończenia okresu odwilży w Polsce w kontekście ograniczenia wolności słowa</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia okoliczności zwołania VIII Plenum KC PZPR</li> <li>– omawia proces odwilży po dojściu W. Gomułki do władzy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>niezadowolenia społecznego w latach 50. XX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– prezentuje poglądy natolińczyków i puławian</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                        |
| 6. PRL w latach 1956–1970       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: obchody Tysiąclecia Chrztu Polski, Marzec '68, Grudzień '70</li> <li>– zna daty: obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski (1966), wydarzeń marcowych (III 1968)</li> <li>– identyfikuje postać: Władysława Gomułki</li> <li>– wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń z marca 1968 r. i grudnia 1970 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: mała stabilizacja</li> <li>– zna daty: układu PRL–RFN (7 XII 1970), wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu (14–21 XII 1970)</li> <li>– identyfikuje postacie: Willy'ego Brandta, Stefana Wyszyńskiego, Edwarda Gierka</li> <li>– charakteryzuje okres rządów W. Gomułki, w tym politykę zagraniczną PRL</li> <li>– przedstawia przebieg obchodów milenijnych</li> <li>– przedstawia przebieg wydarzeń marcowych 1968 r.</li> <li>– opisuje przebieg wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: peregrynacja, rewizjoniści, dogmatycy, <i>List 34</i></li> <li>– zna daty: listu episkopatu polskiego do episkopatu niemieckiego (1965), opublikowania <i>Listu 34</i> (1964), zdjęcia „Dziadów” z afisza w teatrze Narodowym (I 1968), ogłoszenia podwyżek cen żywności (12 XII 1970)</li> <li>– identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Jacka Kuronia, Karola Modzelewskiego, Adama Michnika, Henryka Szlajfera</li> <li>– charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim</li> <li>– opisuje narodziny i działalność opozycji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: polska szkoła filmowa, „Polityka”, „komandosi”, Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej (ZOMO)</li> <li>– identyfikuje postacie: Antoniego Słonimskiego, Zbigniewa Cybulskiego, Tadeusza Różewicza, Andrzeja Munka, Wojciecha Jerzego Hasa</li> <li>– omawia stosunek władz PRL do inteligencji</li> <li>– wyjaśnia przyczyny i skutki kampanii antysemitkiej w Polsce w 1968 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia zachowanie władz PRL w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.</li> <li>– ocenia rolę Kościoła katolickiego i środowisk studenckich w kształtowaniu opozycji wobec władz PRL</li> </ul> |
| 7. Polska w latach 70. XX wieku | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: „druga Polska”</li> <li>– identyfikuje postać: Edwarda Gierka</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: „propaganda sukcesu”</li> <li>– zna datę: nowelizacji konstytucji PRL (1976)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: ukryte bezrobocie, kino moralnego niepokoju</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać: Piotra Jaroszewicza</li> <li>– przedstawia wpływ kina moralnego niepokoju na</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia okres rządów Edwarda Gierka</li> </ul>                                                                                                                                                 |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |  |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia cechy charakterystyczne rządów E. Gierka</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia wpływ zagranicznych kredytów na rozwój przemysłu ciężkiego i górnictwa</li> <li>– przedstawia zmiany w życiu codziennym Polaków za czasów rządów E. Gierka</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegała propaganda sukcesu w czasie rządów E. Gierka</li> </ul>                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Zanussiego</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego polityka gospodarcza E. Gierka zakończyła się niepowodzeniem</li> <li>– przedstawia okoliczności i skutki nowelizacji konstytucji w 1976 r.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                  | kształtowanie postaw Polaków                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |
| 1. Początki opozycji demokratycznej w Polsce | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Czerwiec '76</li> <li>– zna daty: wydarzeń czerwcowych (VI 1976), wyboru Karola Wojtyły na papieża (16 X 1978)</li> <li>– identyfikuje postacie: Edwarda Gierka, Jana Pawła II</li> <li>– przedstawia okoliczności narodzin opozycji demokratycznej w Polsce</li> <li>– wyjaśnia wpływ wyboru Karola Wojtyły na papieża na sytuację w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: spekulacja, Komitet Obrony Robotników (KOR), tajny współpracownik (TW)</li> <li>– zna daty: powstania KOR (IX 1976), I pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (VI 1979)</li> <li>– identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Antoniego Macierewicza, Stanisława Pyjasa</li> <li>– opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r.</li> <li>– określa cele i opisuje działalność KOR-u</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: ciche podwyżki, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO), drugi obieg, Konfederacja Polski Niepodległej (KPN)</li> <li>– zna daty: powstania ROPCiO (1977), utworzenia KPN (1979)</li> <li>– identyfikuje postacie: Zbigniewa i Zofii Romaszewskich, Leszka Moczulskiego, Anny Walentynowicz</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego władze komunistyczne w mniejszym stopniu niż dotąd represjonowały ugrupowania opozycyjne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Wolne Związki Zawodowe (WZZ), Ruch Młodej Polski (RMP)</li> <li>– zna datę: założenia WZZ (1978)</li> <li>– identyfikuje postacie: Stanisława Barańczaka, Andrzeja Gwiazdy, Krzysztofa Wyszkowskiego, Bogdana Borusewicza</li> <li>– charakteryzuje rozwój organizacji opozycyjnych w latach 70. XX w.</li> </ul> |  |
| 2. Powstanie „Solidarności”                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: wydarzenia sierpniowe, NSZZ „Solidarność”</li> <li>– zna datę: strajków sierpniowych (VIII 1980)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: strajk okupacyjny, strajk solidarnościowy, 21 postulatów, porozumienia sierpniowe</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), karnawał „Solidarności”</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: kryzys bydgoski</li> <li>– zna daty: zamachu na Jana Pawła II (V 1981),</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                 |  |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                      |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|
|                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać: Lecha Wałęsy</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki strajków sierpniowych w 1980 r.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: porozumień sierpniowych (31 VIII 1980), powstania NSZZ „Solidarność” (IX 1980)</li> <li>– identyfikuje postacie: Anny Walentynowicz, Stanisława Kani, Wojciecha Jaruzelskiego</li> <li>– omawia przebieg wydarzeń sierpniowych</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób władze komunistyczne w Polsce przygotowywały się do konfrontacji siłowej z opozycją</li> </ul>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: przejścia władzy przez W. Jaruzelskiego (1981), I zjazdu NSZZ „Solidarność” (IX–X 1981) porozumień szczecińskich (VIII 1980), porozumień jastrzębskich (IX 1980)</li> <li>– identyfikuje postacie: Bogdana Borusewicz, Andrzeja Gwiazdy, Mieczysława Jagielskiego</li> <li>– omawia działalność NSZZ „Solidarność” w okresie tzw. karnawału „Solidarności”</li> </ul>                                                                                                | <p>kryzysu bydgoskiego (III 1981)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Ryszarda Kuklińskiego, Jimmy’ego Cartera</li> <li>– przedstawia reakcję ZSRS na wydarzenia w Polsce w 1980 r.</li> </ul>       |                                                      |
| 3. Stan wojenny i schyłek PRL | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: stan wojenny</li> <li>– zna daty: wprowadzenia stanu wojennego (12/13 XII 1981), zniesienia stanu wojennego (22 VII 1983)</li> <li>– identyfikuje postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy</li> <li>– przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce</li> <li>– wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), ZOMO, internowanie</li> <li>– zna daty: pacyfikacji kopalni Wujek (16 XII 1981), przyznania Pokojowej Nagrody Nobla L. Wałęsie (1983)</li> <li>– identyfikuje postać: Jerzego Popiełuszki</li> <li>– charakteryzuje przebieg stanu wojennego w Polsce</li> <li>– przedstawia reakcję społeczeństwa na stan wojenny</li> <li>– omawia okoliczności zniesienia stanu wojennego w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Tymczasowa Komisja Koordynacyjna NSZZ „Solidarność”, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ)</li> <li>– zna daty: zawieszenia stanu wojennego (XII 1982), powstania OPZZ (1984), zamordowania ks. J. Popiełuszki (1984)</li> <li>– identyfikuje postacie: Grzegorza Przemyka, Zbigniewa Bujaka, Władysława Frasyniuka, Bogdana Lisa</li> <li>– przedstawia reakcję świata na sytuację w Polsce w okresie stanu wojennego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: zamordowania G. Przemyka (1983)</li> <li>– identyfikuje postać: Kornela Morawieckiego</li> <li>– charakteryzuje opozycję antykomunistyczną w Polsce w latach 80. XX w.</li> </ul> | – ocenia postawy społeczeństwa wobec stanu wojennego |

|                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | – charakteryzuje sytuację PRL po zniesieniu stanu wojennego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                           |
| TSW – Jak Pomarańczowa Alternatywa walczyła z komunizmem? | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Pomarańczowa Alternatywa</li> <li>– zna datę: szczytu aktywności ulicznej Pomarańczowej Alternatywy (1988)</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: pierwszych akcji ulicznych Pomarańczowej Alternatywy (1981), końca działalności Pomarańczowej Alternatywy (1990)</li> <li>– identyfikuje postać: Waldemara Fydrycha</li> <li>– wyjaśnia, jakie idee przyświecały Pomarańczowej Alternatywie</li> <li>– wymienia przykłady akcji Pomarańczowej Alternatywy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać: Krzysztofa Skiby</li> <li>– przedstawia okoliczności powstania Pomarańczowej Alternatywy</li> <li>– przedstawia stosunek Polaków do akcji podejmowanych przez działaczy Pomarańczowej Alternatywy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jak władze reagowały na akcje Pomarańczowej Alternatywy</li> <li>– omawia działalność Pomarańczowej Alternatywy po Okrągłym Stole</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                | – ocenia wpływ Pomarańczowej Alternatywy na kształtowanie postaw antykomunistycznych i obalenie komunizmu |
| 4. Rozpad bloku wschodniego                               | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pierestrojka</i>, <i>Jesień Ludów</i></li> <li>– identyfikuje postacie: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa</li> <li>– przedstawia rolę Michaiła Gorbaczowa w upadku komunizmu w państwach bloku wschodniego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>glasnost</i>, <i>uskorzenie</i>, <i>aksamitna rewolucja</i>, <i>Wspólnota Niepodległych Państw</i> (WNP)</li> <li>– zna daty: obalenia komunizmu w Polsce, Bułgarii, Rumunii i na Węgrzech (1989-1990), rozpadu ZSRS (1990), zjednoczenia Niemiec (1990), rozwiązania ZSRS (XII 1991)</li> <li>– identyfikuje postacie: Václava Havla, Borysa Jelcyna</li> <li>– przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80. XX w.</li> <li>– wymienia próby reform w ZSRS i określa ich skutki polityczne</li> <li>– wyjaśnia okoliczności rozpadu ZSRS</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mudżahedini</i>, <i>dżihad</i>, <i>efekt domina</i>, <i>Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie</i> (KBWE), <i>komitety helsińskie</i>, <i>Karta 77</i></li> <li>– zna daty: interwencji zbrojnej ZSRS w Afganistanie (1979–1989), przejścia władzy przez M. Gorbaczowa (1985), katastrofy w Czarnobylu (1986), ogłoszenia niepodległości przez Litwę (1990)</li> <li>– identyfikuje postać: Nicolae Ceaușescu</li> <li>– charakteryzuje politykę R. Reagana i jej wpływ na zmianę sytuacji międzynarodowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: „imperium zła”, <i>pucz Janajewa</i></li> <li>– zna daty: puczu Janajewa (1991), rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego (1991)</li> <li>– identyfikuje postać: Giennadija Janajewa</li> <li>– wyjaśnia, jakie były przyczyny rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego</li> <li>– wyjaśnia znaczenie katastrofy w Czarnobylu dla Europy i ZSRS</li> </ul> | – ocenia rolę M. Gorbaczowa i R. Reagana w zmianie układu sił w polityce międzynarodowej                  |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                             |
|----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje wydarzenia Jesieni Ludów w państwach bloku wschodniego</li> <li>– omawia proces rozpadu ZSRS, uwzględniając powstanie niepodległych państw w Europie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                             |
| 5. Początek III Rzeczypospolitej | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: obrady Okrągłego Stołu, wybory czerwcowe</li> <li>– zna daty: obrad Okrągłego Stołu (II–IV 1989), wyborów czerwcowych (4 VI 1989)</li> <li>– identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Wojciecha Jaruzelskiego</li> <li>– wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Obywatelski Klub Parlamentarny (OKP), sejm kontraktowy, hiperinflacja</li> <li>– zna daty: wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta (VII 1989), powołania rządu T. Mazowieckiego (12 IX 1989)</li> <li>– identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Bronisława Geremka, Jarosława Kaczyńskiego</li> <li>– podaje postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu</li> <li>– prezentuje następstwa wyborów czerwcowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Urząd Ochrony Państwa (UOP), weryfikacja</li> <li>– zna daty: ponownego zalegalizowania NSZZ „Solidarność” (IV 1989), przyjęcia nazwy Rzeczypospolita Polska (29 XII 1989)</li> <li>– identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Leszka Balcerowicza, Krzysztofa Skubiszewskiego</li> <li>– omawia okoliczności zwołania Okrągłego Stołu</li> <li>– przedstawia reformy rządu T. Mazowieckiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu „gruba linia” / „gruba kreska” i problem z jego rozumieniem</li> <li>– zna datę: debaty Miodowicz–Wałęsa (XI 1988)</li> <li>– identyfikuje postacie: Alfreda Miodowicza, Mieczysława Rakowskiego</li> </ul> | – ocenia znaczenie obrad Okrągłego Stołu dla przemian politycznych w Polsce |
| 1. Europa po rozpadzie ZSRS      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: wejścia Polski, Czech i Węgier do NATO (1999)</li> <li>– identyfikuje postać: Władimira Putina</li> <li>– wyjaśnia okoliczności wstąpienia Polski, Czech i Węgier do NATO</li> </ul>                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Wspólnota Niepodległych Państw (WNP)</li> <li>– zna daty: powstania Wspólnoty Niepodległych Państw (1991), pomarańczowej rewolucji (2004), rozpadu Jugosławii (1991–1992)</li> <li>– identyfikuje postacie: Billa Clintona, Borysa Jelcyna</li> </ul>                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Euromajdan, rewolucja róż</li> <li>– zna daty: wojny w Jugosławii (1991–1995), ludobójstwa w Srebrenicy (1995), porozumienia w Dayton (XI 1995), rewolucji róż (2004), Euromajdanu (2013/2014)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: oligarchia</li> <li>– zna daty: I wojny czeczeńskiej (1994–1996), II wojny czeczeńskiej (1999–2009), wojny o Osetię Południową (2008)</li> <li>– identyfikuje postacie: Dżochara</li> </ul>                | – ocenia rolę W. Putina w przywróceniu Rosji roli mocarstwa                 |

|                                         |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                         |                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje rządy W. Putina w Rosji</li> <li>– wymienia problemy, z jakimi spotkały się podczas transformacji ustrojowej kraje postsowieckie</li> <li>– prezentuje skutki rozpadu Jugosławii</li> </ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Aleksandra Łukaszenki, Wiktora Janukowycza, Wiktora Juszczenki, Micheila Saakaszwilego</li> <li>– omawia proces demokratyzacji Ukrainy i Gruzji</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki wojen w byłej Jugosławii i Czeczenii</li> </ul> | <p>Dudajewa, Ramzana Kadyrowa</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje sytuację polityczną na Kaukazie i w Naddniestrzu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                       |
| TSW – Terroryzm w walce o niepodległość | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: terroryzm</li> <li>– wyjaśnia przyczyny narodzin terroryzmu czeczeńskiego</li> </ul>                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: zamachu na szkołę w Biesłanie (2004)</li> <li>– wymienia przykłady zamachów terrorystycznych organizowanych przez bojowników czeczeńskich</li> <li>– omawia skutki społeczne i polityczne zamachów bojowników czeczeńskich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: zamachu w teatrze na Dubrowce (2002)</li> <li>– identyfikuje postać: Szamila Basajewa</li> <li>– opisuje przebieg zamachu na teatr na Dubrowce</li> <li>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki zamachu na szkołę w Biesłanie</li> </ul>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: pierwszego ataku terrorystycznego w Rosji przeprowadzonego przez bojowników czeczeńskich (1995)</li> <li>– identyfikuje postać: Wiktora Czernomyrdina</li> <li>– omawia przebieg i skutki zamachu na szpital w Budionnowsku</li> <li>– opisuje działania władz rosyjskich skierowane przeciwko terrorystom czeczeńskim</li> </ul> | – ocenia postawy bojowników czeczeńskich i postawę władz rosyjskich wobec problemu czeczeńskiego                                                      |
| 2. Konflikty na świecie po 1989 roku    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Al-Kaida</li> <li>– zna datę: ataku na World Trade Center (11 IX 2001)</li> <li>– identyfikuje postać: George’a W. Busha</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: polityka neokolonializmu, apartheid, Autonomia Palestyńska</li> <li>– zna datę: inwazji USA na Irak (2003)</li> </ul>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: masakra na placu Tiananmen, talibowie, tzw. Państwo Islamskie</li> <li>– zna daty: porozumienia izraelsko-palestyńskiego w Oslo (1993), masakry na placu Tiananmen (VI 1989),</li> </ul>                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: ludobójstwa w Rwandzie (1994), wybuchu wojny domowej w Jemenie (2015)</li> <li>– identyfikuje postać: Baszara al-Asada</li> </ul>                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia problem terroryzmu</li> <li>– ocenia wpływ USA na sytuację polityczną współczesnego świata</li> </ul> |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                 |
|---------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
|                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny i skutki wojny z terroryzmem po 2001 r.</li> <li>– przedstawia przyczyny dominacji USA we współczesnym świecie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Osamy bin Ladena, Saddama Husajna</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega polityka neokolonializmu i jakie niesie za sobą skutki</li> <li>– przedstawia przyczyny i charakter wojny w Iraku</li> <li>– omawia zjawisko terroryzmu islamskiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>wybuchu wojny w Syrii (2011), aneksji Krymu (2014)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Nelsona Mandeli, Jasira Arafata, Icchaka Rabina, Szimona Peresa</li> <li>– przedstawia rozwój gospodarczy Chin i Japonii w drugiej połowie XX w.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego manifestacja chińskich studentów w 1989 r. zakończyła się niepowodzeniem</li> <li>– wyjaśnia, jakie są przyczyny współczesnych konfliktów w Afryce</li> </ul> |                                                                 |
| 3. Polska w latach 90. XX wieku | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja</li> <li>– zna datę: uchwalenia Konstytucji RP (2 IV 1997)</li> <li>– identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Wałęsy, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskiego</li> <li>– wymienia najistotniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: plan Balcerowicza, bezrobocie, pluralizm polityczny</li> <li>– zna daty: wdrożenia planu Balcerowicza (1990), wyboru L. Wałęsy na prezydenta (XII 1990), pierwszych w pełni demokratycznych wyborów do parlamentu (27 X 1991), wyboru A. Kwaśniewskiego na prezydenta (1995), wyboru L. Kaczyńskiego na prezydenta (2005)</li> <li>– identyfikuje postacie: Leszka Balcerowicza, Jacka Kuronia, Ryszarda Kaczorowskiego</li> <li>– omawia założenia, realizację i skutki gospodarcze planu Balcerowicza</li> <li>– wyjaśnia przyczyny rozpadu obozu solidarnościowego</li> <li>– wymienia reformy przeprowadzone pod koniec lat 90. XX w.</li> <li>– omawia podstawy ustrojowe III Rzeczypospolitej w świetle konstytucji z 1997 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: „wojna na górze”</li> <li>– zna daty: początku „wojny na górze” (1990), uchwalenia małej konstytucji (X 1992), noweli grudniowej (XII 1989), reformy administracyjnej (1997)</li> <li>– identyfikuje postacie: Jana Krzysztofa Bieleckiego, Jarosława Kaczyńskiego</li> <li>– omawia koszty społeczne reform gospodarczych</li> <li>– charakteryzuje scenę polityczną pierwszych lat demokratycznej Polski</li> <li>– przedstawia proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: popiwki</li> <li>– zna datę: rozwiązania PZPR (I 1990)</li> </ul>                                                                                    | – ocenia przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r. |

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                |                                                            |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|
| 4. Polska w NATO i EU        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: NATO, Unia Europejska</li> <li>– zna daty: przyjęcia Polski do NATO (12 III 1999), wejścia Polski do UE (1 V 2004)</li> <li>– identyfikuje postać: Aleksandra Kwaśniewskiego</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki przystąpienia Polski do NATO i UE</li> <li>– wymienia korzyści, jakie przyniosła Polsce integracja z UE oraz wejście do NATO</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: referendum akcesyjne</li> <li>– zna daty: referendum akcesyjnego (VI 2003), udziału wojsk polskich w wojnie w Afganistanie (2002) i Iraku (2003)</li> <li>– identyfikuje postacie: Bronisława Geremka, Billa Clintona, Borysa Jelcyna</li> <li>– wymienia i omawia etapy integracji Polski z UE</li> <li>– przedstawia postawy Polaków wobec problemu integracji Polski z UE</li> <li>– omawia konsekwencje członkostwa Polski w NATO</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Trójkąt Weimarski, program „Partnerstwo dla Pokoju”</li> <li>– zna daty: podpisania Układu europejskiego (XII 1991), powstania Trójkąta Weimarskiego (1991), wyjścia ostatnich wojsk rosyjskich z Polski (1993), podpisania protokołu akcesyjnego Polski do Paktu Północnoatlantyckiego (1997), podpisania Traktatu nicejskiego (2000)</li> <li>– identyfikuje postać: Włodzimierza Cimoszewicza</li> <li>– określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej</li> <li>– wymienia i omawia etapy polskiej akcesji do NATO</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Środkowoeuropejskie Porozumienie</li> <li>o Wolnym Handlu (CEFTA), grupa luksemburska</li> <li>– opisuje udział Polski w wojnie z terroryzmem</li> </ul> | – ocenia rezultaty polskiego członkostwa w NATO i UE       |
| 5. Świat w erze globalizacji | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: internet, telefonnia komórkowa, globalizacja</li> <li>– wyjaśnia, jakie szanse i zagrożenia niesie za sobą globalizacja</li> <li>– omawia zalety i wady nowych środków komunikacji</li> </ul>                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: amerykanizacja, kultura masowa</li> <li>– opisuje przejawy globalizacji we współczesnym świecie</li> <li>– wskazuje cechy współczesnej kultury masowej</li> <li>– opisuje zjawisko amerykanizacji</li> <li>– przedstawia konsekwencje wzrostu poziomu urbanizacji współczesnego świata</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega zjawisko przeludnienia</li> </ul>                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: antyglobaliści, bogata Północ, biedne Południe, „globalna wioska”</li> <li>– wymienia poglądy przeciwników globalizacji</li> <li>– przedstawia skutki rozwoju turystyki</li> <li>– omawia przyczyny, kierunki i skutki ruchów migracyjnych we współczesnym świecie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Dolina Krzemowa</li> <li>– omawia szanse i niebezpieczeństwa dla człowieka, wynikające ze współczesnych zmian cywilizacyjnych</li> </ul>                  | – ocenia skutki zjawiska amerykanizacji kultury na świecie |

|                                  |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6. Wyzwania współczesnego świata | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: przeludnienie</li> <li>– wymienia najważniejsze zagrożenia społeczne współczesnego świata</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: bogata Północ, biedne Południe</li> <li>– wymienia problemy demograficzne współczesnego świata</li> <li>– wskazuje rejony świata, w których występują największe nierówności społeczne</li> <li>– prezentuje zagrożenia ekologiczne współczesnego świata</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Czarna Afryka, Europol, efekt cieplarniany</li> <li>– określa przyczyny i skutki narastania nierówności społecznych we współczesnym świecie</li> <li>– wyjaśnia, jakie zagrożenia niesie za sobą przestępczość zorganizowana</li> <li>– przedstawia działania współczesnego świata na rzecz poprawy stanu ekologicznego naszej planety</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: arabska wiosna, Państwo Islamskie, protokół z Kioto</li> <li>– zna daty: wejścia w życie protokołu z Kioto (2005), arabskiej wiosny (2010–2013)</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki przemian w świecie arabskim w latach 2010–2013</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegają kontrasty społeczne we współczesnym świecie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia działania podejmowane w celu niwelowania problemów demograficznych, społecznych i ekologicznych we współczesnym świecie</li> </ul> |
|----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|